

**Dôkaz, že v Kyjeve 2014...
...protestujúcich zabíjali snajperi**

**Rozlúčili sme sa
s francúzskym partizánom**

Kniha Sapiens o pod a nadľudoch

BOJOVNÍK

DVOJTÝŽDENNÍK ANTIFAŠISTOV

Ročník LXIV 7. 2. 2019 Cena 0,70 € (0,44 € pre predplatiteľov)

3

Naša anketa

Prečo prezident A. Kiska doposiaľ neudelil pri vítaní nového roka ani jedno štátne vyznamenanie priamym účastníkom (vojakom a partizánom) protifašistického odboja v 2. sv. vojne? Teda ľuďom, ktorí mu v boji s fašizmom a nacizmom vlastnou krvou zabezpečili, že vôbec dnes môže kohosi vyznamenávať?

Jozef Pupala, predseda ZO SZPB arm. gen. L. Svobodu, Čierny Potok: – Samozrejme, že nemôže! Veď ako „novodobý...“, si so svojou „kompániou“ potriasajú ruky s banderovcami na Ukrajine... vyznamenáva pseudo umelcov... Taktiež nevieme prečo nevyznamenali generálov J. Goliana a R. Viestu, organizátorov SNP G. Husáka, L. Novomeského, K. Šmidkeho...

K tejto téme by som odporučil citat Karla Čapka zo 4. 12. 1938: „Áno, veľa sa zmenilo, ale ľudia ostali rovnakí, lenže teraz vieme lepšie, kto je kto. Kto je slušný, bol slušný vždy. Kto bol verný, je verný aj teraz. Kto sa točí s vetrom, točil sa s vetrom i prv. Kto myslí, že teraz prišla jeho chvíľa – myslel vždy iba na seba. Nikto sa nestáva prebehlikom – kto ním nebol vždy. Kto mení vieru, nemal žiadnu vieru...“

Václav Homišan, predseda ObIV SZPB, Stará Ľubovňa: – Náš pán prezident vyznáva celkom iné priority smerujúce k jeho prosperu. Čo mu už môže poskytnúť v súčasnosti taký priamy účastník protifašistického odboja v 2. svetovej vojne? Veď on už dávno nie je prezidentom všetkých občanov SR, ako tvrdil v predvolebnej kampani. Sklamal voličov!

Eva Kmeťová, člen ObIV SZPB, Galanta: – Náš prezident nemá národnostné cítěnie a preto SNP nepovažuje za niečo, na čo sme my, Slováci, hrdí. Nezaujímajú ho to. Pravdepodobne ani rodičmi k tomu nebol vedený. V myslí sa mu to spája s komunistami a Rusmi. To sa mu hnuší, preto nevyznamenáva bývalých bojovníkov. Oni za nás všetkých zomierali, ja ich nesmierne obdivujem. Aj môj otec a celá rodina boli zapojení do Povstania, takže to poznám z prvej ruky. Je to hanba, takto sa nebuduje slušné Slovensko. On pod tým myslí iba zničiť Fica a Smer.

Darina Drusková, člen ObIV SZPB, Galanta: – Pán prezident si neváža a nemá úctu k ľuďom, ktorí obetovali svoje životy pre dnešnú slobodu a dnešný režim. Tieto udalosti si treba pripomínať v médiách a samozrejme aj vyznamenávať účastníkov SNP. Boli to veľké obete, obetovali život, najväčšiu svoju hodnotu. Pán prezident, zamyslite sa pri udeľovaní vyznamenaní, aby ste nezabudli na tých najdôležitejších.

(Pokračovanie na str. 3)

Perlička

Riešenie cez tiesňovú linku

Americký školáčik si nevedel rady s domácou úlohou z matematiky a tak si na pomoc zavolať tamojšiu tiesňovú linku 911. Operátorka sa postážovala, že má za sebou ťažký deň, že má veľa domácich úloh a že osobitne matematika ho kvári.

Antoniu Bandy to nevykoľajilo a s potešením žiacka viedla a pomohla mu vyriešiť príklady. Keď boli hotoví, školák jej povedal: „Prepáčte, že som vás zavolať.“ Na to dostal odpoveď, že všetko je v poriadku, že mu pomohla s radosťou a preto sa nič zvláštne nestalo.

Antonia vôbec nečakala, že si za pedagogické rady vyslúži nejaké uznanie. Lenže dostalo sa jej ho. Od kolegov, od polície i priamo od vedenia služby 911, uviedli novinári NBS News.

-r-

V januári sa v plnej vitalite dožil 80 rokov predseda SZPB Pavol Sečkář (viac na str. 10). Predsedníctvo mu pri tejto príležitosti udelilo najvyššie vyznamenanie Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, kríž „Za vernosť“.

SZPB vyznamenal otca speváka Miroslava Žbirku

Vo štvrtok 31. januára 2019 rokovalo Predsedníctvo Ústrednej rady SZPB, ktoré o. i. rozhodlo o udelení svojho najvyššieho vyznamenania „Za vernosť“ in memoriam priamemu protifašistickému bojovníkovi Šimonovi Žbirkovi, ktorý sa v marci 1962 postavil na čelo slovenského výboru Zväzu (vtedy Sväzu) protifašistických bojovníkov. Vyznamenanie by si mal prevziať niekto z rodiny hrdinu pri príležitosti osláv 75. výročia SNP v Banskej Bystrici.

SZPB bude Š. Žbirku, ako bývalého interbrigadistu v Španielsku a vojaka západného odboja, navrhovať prezidentovi aj na udelenie štátneho vyznamenania SR pri príležitosti 75. výročia Dňa víťazstva nad fašizmom k 8. máju 2020.

Predsedníctvo svojím uznesením rozhodlo o vyznamenaní vyše sto členov SZPB, z toho siedmich „Za vernosť“. Spracuje však aj jeden memoriálny návrh. Na udelenie izrael-

ského štátneho vyznamenania Spravodliví medzi národmi pre rodičov predsedu Historickej odbojovej skupiny partizánov v SNP a v zahraničí Karola Kunu a aj pre neho osobne, pretože pred zavlčením a smrťou v koncentračnom tábore preukázateľne zachránili štyri židovské manželské páry.

Ďalšími bodmi januárového predsedníctva bolo hodnotenie činnosti za 4. štvrtrok 2018, v ktorom sa

napr. konštatuje, že v danom období pribudlo na Slovensku päť pamätníkov hrdinom protifašistického odboja, z toho dva vďaka finančnému príspevku Veľvyslanectva RF v SR.

Najdôležitejším bodom rokovania bolo zhodnotenie splnenia rozpočtu SZPB za rok 2018. Predsedníctvo skonštatovalo, že SZPB ani tentoraz nevykázal stratu a už osem rokov je v miernom zisku. V porovnaní s rokom 2017 pritom oblastné organizácie dostali na činnosť o 31 500 eur navyše.

V rôznom predsedníctvo prerokovalo Organizačné pokyny k 17. zjazdu SZPB, Štatút stálej (muzeálnej) expozície a knižnice SZPB a ďalšie otázky.

Vladimír Mikunda

„Hrozitánske“ odmietanie holokaustu na východe EÚ

Odmietanie holokaustu nadobudlo obrovské rozmery na východe EÚ: v Poľsku, Maďarsku, Chorvátsku a Litve, vyplýva z prieskumu uskutočneného s podporou University Yale, Grinnell College a Európskeho zväzu progresívneho judaizmu.

Ide o odmietanie holokaustu v revizionistickom smere historiografie udalostí, stúpcenci ktorého si myslia, že v takto všeobecne popisovanom tvare neexistoval. V sprievodnom texte sa hovorí, že vlády radu štátov EÚ

rehabilitujú vojnových zločincov druhej svetovej vojny, na minimum znižujú ich vinu na likvidácii Židov.

Prieskum napr. pri Maďarsku uvádza, že jeho vláda znižuje podiel účasti štátu na genocíde, rehabilituje vojnových zločincov a do učebných osnov zaraďuje antisemitických spisovateľov.

Medzi štátmi, ktoré napomáhajú objektívnemu hodnoteniu minulosti, sú menované Rumunsko, Česko a Francúzsko.

-r-

Bude mať Rusko „Priesmyky bojovej slávy“?

Návrh zákona o prisúdení čestného názvu „Priesmyk bojovej slávy“ postúpil v januári 2018 do Štátnej Dumy RF z Karačajevo-Čerkeska.

Predpokladá sa, že udeľovanie priesmykom (možno nielen) RF názvu „Priesmyk bojovej slávy“ bude prebiehať rovnako, ako pri udeľovaní názvu „Mesto bojovej slávy“.

Autori návrhu poukazujú na obrovský význam tohto

aktu na vlasteneckú výchovu existujúcej i dospelajúcej generácie.

Ak by si aj Slovensko osvojilo takýto návrh, tiež by sme mali kde vyzdvihnúť bojovú slávu. Napr. v Duklianskom priesmyku, v Dargovskom priesmyku... No môže sa stať, že napr. Dargovskému priesmyku udelia tento čestný názov aj Rusi, nakoľko bojová sláva za jeho prechod a oslobodenie obcí za ním im patrí naveky.

-r-

Na zamyslenie:

Vždy som si myslel, že demokracia je vláda ľudu. Avšak súdruh Roosevelt mňa jasne vysvetlil, že demokracia je vláda amerického ľudu.

J. V. Stalin

ISSN 03223-2018

9 770323 201002

03

„Boli sme pripravení rozdrviť USA v Sýrii za 20 minút“

Vyhlásil v televízii TVC jeden z popredných ruských expertov na ekonomiku a politiku Jevgenij Satanovskij. Prezradil tým detaily rozhovoru s ruským ministrom obrany Sergejom Šojgu a náčelníkom generálneho štábu Valerijom Gerasimovom.

Satanovskij zopakoval ich slová, že Rusko bolo pripravené vojensky sa postaviť USA ešte predtým, ako si zaradilo do výzbroje hyperzvukové zbrane. Moskva vraj už v marci minulého roka varovala Washington

pred následkami dopadu amerických rakiet... na pozície ruských vojakov v Sýrii.

Keď sa o tom zhováral so Šojgu a Gerasimovom, vraj mu bolo povedané, že podľa jedného z variantov odvety

ruských vojsk bolo rozdrvenie Američanov v Sýrii doslova za 20 minút.

„Opýtal som sa: naozaj sme boli na to pripravení? „Áno“ odpovedali obaja,“ riekol Satanovskij. Podľa politpuzzle.ru, 25. 1. 2019

Našli sa dôkazy paľby snajperov po „majdanovcoch“

Ukrajinský portál „Strana“ uverejnil výsledky vlastného vyšetrovania, založené na fotografiách a videomateriáloch. Jeho fakty hovoria, že na Majdane po protestujúcich nestriehali špeciálne policajné jednotky Berkut, ale snajperi, ktorí sa nachádzali na horných poschodiach susedných budov.

Konkrétne sa vyšetrovanie týka účastníka „euromajdanu“ Bielorusa Michaila Žiznevského, ktorý zomrel 22. 1. 2014 počas nepokojov na ulici Gruševského. Kyjevské úrady práve z jeho smrti obvinili členov „Berkuta“ pri protestoch, do ktorých sa zaplietol aj Žiznevskij.

Z materiálov, ktoré sa z toho dňa zachovali, „Strana“ zistila, že Žiznevskij mal na hlave motorkársku prilbu, pri sebe štít a palicu (asi basebollovú). Portál našiel tohto aktivistu „euromajdana“ na video, vrátane

momentu jeho zabitia, z ktorého ho obvinili „berkutovcov“.

Uvádza, že Žiznevskij uskutočnil pri autobuse dva hody nejakých predmetov smerom na ochrancov práva, pohrozil im palicou, po čom sa začal presúvať smerom za kostru zhorého autobusu. Práve v tom momente sa dostal do „mŕtvej zóny“, kde ho berkutovci nemohli nijako zasiahnuť. Napriek tomu sa však zjavuje dymová stopa, Žiznevského prilba padá na zem – pravdepodobne ide o moment, kedy ho zabili.

„Berkutovci stáli dole oproti autobusu. Z ich pozície nijako nebolo možné Žiznevského trafiť, maximálne ak odrazenou strelou. Avšak charakter trasy strely v tele jasne preukazuje: výstrel smeroval zľava napravo a zhora nadol. No a keďže naľavo má kostru autobusu, tak priamy zásah zo strany „berkutovcov“ nebol možný. Avšak z balkóna na ulici Gruševského mohol byť výstrel jednoznačne uskutočnený,“ píše „Strana“.

Z tohto faktu sa dá jednoznačne usúdiť, že na protestujúcich „majdanovcov“ strieľali snajperi, ktorí sa rozmiestnili na susedných budovách. „Strana“ tak dospela k záveru, že „berkutovci“ nemali so smrťou Žiznevského nič spoločné. **-r-**

USA stratili nadvládu vo vzduchu kvôli S-400

Americké médiá píšú, že Moskva, nasadením komplexov S-400, ukončila americkú nadvládu vo vzduchu. Radar, ktorý má S-400, môže odhaliť aj najnovšie neviditeľné lietadlá, píše The Wall Street Journal.

„Mali by sme chápať, že obdobie absolútnej

nadvlády USA vo vzduchu sa skončilo,“ poznamenal hlava obranného programu v Centre novej americkej bezpečnosti Elbridge Colby.

List píše, že Pentagon si už priznal nevyhnutnosť korekcií vzdušných operácií v Sýrii kvôli batériám S-400. **-r-**

USA vylákala „revolučne nová“ atómová zbraň Ruska

Z výskumu Kongresu vyplýva, že Spojené štáty sú zraniteľné netypickou atómovou zbraňou Ruska, Číny a KĽDR, ktorá je predurčená na „revolučne nový spôsob vedenia boja“ a ktorá umožňuje vyradiť z prevádzky všetku elektroniku na obrovských plochách.

List The Washington Free Beacon poznamenáva, že v týchto štátoch sa konštruujú mohutné atómové bomby, ktoré vďaka elektromagnetickým impulzom vyradia z prevádzky elektroniku na obrovských plochách. Tieto bomby sú vraj potrebné na revolučne nový

spôsob boja, ktorý sa nazýva „vojnu šiestej generácie, bezkontaktnou vojnou, elektronickou vojnou, totálnou informačnou vojnou a kybernetickou vojnou“.

Tieto bomby budú použité vo veľkých výškach (aj 30 km). Ich výbuch nebude bez-

prostredne ohrozovať ľudí, elektromagnetické žiarenie však zničí elektroniku a vyvolá dlhodobé vypnutie elektriny. Spôsobí to zrútenie vojenskej i občianskej infraštruktúry a následkom toho aj kapituláciu.

Úplne reálnym je udrieť touto zbraňou na územie celej severnej Ameriky, píše list a uvádza, že takéto superbomby už vlastní Rusko, Čína a možno aj KĽDR. USA vraj takúto zbraň nemajú. **-r-**

Niet dejinného spojenia Ukrajiny s Krymom

Francúzsky spisovateľ a komentátor listu Le Point Patrick Besson vo svojej rubrike pod titulkom „Za Krym“ pripomenul, že polostrov počas mnohých stáročí bol súčasťou Ruska.

Autor pripomína vojnu z rokov 1854–1856 a podtrhuje, že dejiny si ju nepamätajú ako ukrajinskú, ale ako krymskú. Besson dodal, že Ukrajina nemala žiadny vzťah k začiatku alebo ukončeniu tejto vojny.

Ďalej novinár ironizuje, že nedokázal nájsť nijakú informáciu o politických alebo vojenských kontaktoch Krymského polostrova s Ukrajinou v tom období. „Malachov kurgan je baštou ruských vojakov,“ hovorí sa v článku.

Besson svojim čitateľom pripomenul aj poviedku Antona Čechova Dáma so psíkom z roku 1899, v ktorej nefiguruje ani Ukrajina a ani aspoň niečo ukrajinské.

Podľa ria.ru, 22. 1. 2019

Čo píšú iní

Dočítajte a...

Vo štvrtok 24. 1. 2019 sa konalo Valné zhromaždenie Slovensko-ruskej spoločnosti, ktoré prerokovalo správu o činnosti za rok 2018, správy o činnosti jednotlivých klubov Arbat... Rokovania sa už tradične zúčastnil aj veľvyslanec RF v SR Alexej Leonidovič Fedotov.

Osobitnú pozornosť venoval vraj „super aktuálnej téme“, za ktorú považuje boj s fašizmom. Hnedý mor je podľa neho mimoriadne nákazlivý, pričom sa nešíri zhora nadol, ale zospodu.

Ruské veľvyslanectvo sa v roku 2018 zúčastnilo na 83 pietnych aktoch po celom území SR. Na opravu pomníkov, vrátane slovenských, minulo 300 tisíc eur a podľa slov veľvyslancu „v 98 percentách prípadov sa to deje v spolupráci s miestnou samosprávou“.

V tomto roku usporiadajú taktiež rad podujatí, napr. príležitosti 75. výročia SNP na vlastnej platforme usporiadajú dve konferencie, z ktorých jedna bude na Slovensku a druhá na pôde MGIMO v Moskve. Srs spol. sk, 24. 1. 2019 (výňatok)

Prípud Luboš Blaha a jeho zameranie na minulosť

...prípud hnutia okolo ESNS. V začiatkoch upúťali veľmi ľahko tým, že okrem iného zdvihli sochu tabuizovaného Tisa. Nечcem teraz hodnotiť osobnosť Tisa, ani v dobrom, ani v zlom – historicky isté je len to, že je to obeť justičnej vraždy a preto bolo a je o ňom v podstate zakázané hovoriť. Obsahuje taký výbušný potenciál, toľko energie, že je veľmi lákavé zdvihnúť jeho obraz a mávať ním ako ikonou.

Lenže prínos sa rýchlo stal problémom. Porazené osoby histórie prestávajú priťahovať svojou neobvyklosťou a zakázanosťou, stávajú sa naopak predmetom obvinení a určitého váhania. ESNS je zrazu pribitá k akémusi obrazu fašizmu a nedokáže urobiť ani krok ďalej. Už síce zmenila svoj znak a dištancovala sa aj od iných vecí, ale imidž takzvaného extrémizmu ju ťaží ako balvan. HSP, 20. 1. 2019 (výňatok)

Je dôležité, aby odkaz SNP išiel z generácie na generáciu

Uviedol to 19. 1. premiér Peter Pellegrini na 44. ročníku Pochodu vďaka SNP Cigel' – Handlová.

Na pochode sa zúčastňuje už vyše 2 000 ľudí, ktorí naozaj idú po stopách tých, ktorí sa museli stiahnuť do hôr v januári 1945, pripomenul premiér.

„Okrem toho, že si spomíname na všetkých hrdinov SNP, by som chcel poďakovať všetkým, ktorí udržuju oheň, tradíciu, a zabezpečujú to, že odkaz SNP, historické udalosti a okolnosti, sa postupne prenášajú na nové generácie. Pretože my ešte máme to šťastie osobne sa pozrieť do očí a podať ruku tým, ktorí prežili hrôzy vojny. Ale generácie, ktoré prídu po nás, už takú možnosť mať nebudú,“ skonštatoval.

Premiér sa zároveň poďakoval členom SZPB za ich obetavú prácu. „Pochod organizujeme na počesť SNP, ale hlavne ako spomienku na 13. január, ktorý bol pre našu dedinu nešťastný, pretože vtedy nemecké trestné komando vtrhlo zavčas rána do obce a odvieкло vyše 100 našich občanov na vypočúvanie do Prievidze,“ pripomenul starosta Cigľa Štefan Mjartan. HSP, 19. 1. 2018 (výňatok)

Hitler a Eva Braunová boli bez sexu

Eva Braunová nikdy nemala sex s Hitlerom kvôli zriedkavému gynekologickému ochoreniu, ktoré menilo intímnu blízkosť na neveriteľnú bolesť, píšú médiá s odvolávkou sa na profesora Thomasa Lundmarka.

Predpokladá sa, že Hitlerova žena trpela na Mayerov-Rokitanského-Küsterov syndróm (alebo MRK syndróm). Táto choroba vzniká, keď embryo nie je schopné úplne vyvinúť svoj reprodukčný systém. Vo výsledku toho sa pohlavný akt stáva pre ženu mučivým, píšú Daily Mail.

Ako hlavný dôkaz Lundmark nazýva kalendár, ktorý si viedla manželka doktora Gerharda Scholtena, známeho nacistického gynekológa, ktorý pracoval na klinike v Mníchove. Je v ňom uvedená vďaka za operáciu Evy Braunovej.

Aj doktorov syn potvrdil, že Eva sa často sťažovala na bolesti. Fanny, matka Evy, potvrdila príčinu operácie, ktorá tiež poukazovala na MRK syndróm.

Počas jednej cesty do Ríma sa Eva priznala svojmu prekladateľovi, nacistickému diplomatovi Eugenovi Dollmannovi, že s Hitlerom nemávajú fyzickú blízkosť. Prezradila mu, že vodca myslí len na svoju „misiu,“ a „samotná idea fyzického kontaktu by jeho misiu poškvrnila“.

„Veľakrát, keď sa pozeral na východ Slnka, priznával sa mi, že ľúbiť môže len Nemecko,“ rozprával Dollmann. Podľa vz.ru, 17. 11. 2019 (výňatok)

(Pokračovanie na str. 4)

Sme s Maticou ideovo zajedno? (2)

V minulom čísle sme sa venovali prvým trom názorom, ktoré prezentuje Národný kalendár 2019 z produkcie Matice slovenskej. Dnes pohľad naň dokončíme. Vopred však uvádzame, že sa vyjadrujeme len k témam, ktoré sa nejakým spôsobom týkajú 2., teda protifašistického odboja.

Matičný kalendár má podobne ako naše ročenky odbojárov významné dni v jednotlivých mesiacoch. Potešilo nás, že jeho autori sem zaradili aj „naše“ významné dni, ako májový Deň víťazstva nad fašizmom a augustové Výročie SNP. Pripojili sem dokonca aj októbrový pamätný deň 6. 10., uviedli ho však pod už štyri roky neplatným názvom Deň obetí Dukly. V úcte k SZPB, ako svojmu partnerovi, však mohli uviesť správny názov: Deň hrdinov Karpatsko-duklianskej operácie, pretože tento názov vybojoval prostredníctvom naklonených poslancov NR SR práve SZPB.

Čo nám však v kalendári chýba, je nezaznamenanie dátumu 21. september 1944, kedy bola od fašistov oslobodená prvá slovenská obec Kalinov.

V tejto rubrike pod názvom **Pripomíname si v marci** je tiež

zmienka o vzniku a zániku nového slovenského štátu. To je v poriadku, avšak s výnimkou poslednej vety: „Prvá Slovenská republika, ako štátny útvar trvala do 8. mája, kedy vláda formálne podala demisiu.“

A tak by sa mal každý hrdý Slovák opýtať. A komuže ju slovenská vláda podala? SZPB je v tom otvorene priamy a uvádza toto: „8. mája 1945 vláda prvej SR, zdržujúca sa v exile v rakúskom meste Kremsmünster, podpísala dokument, ktorým sa podrobila veliteľovi 3. americkej armády XX. armádneho zboru generálovi Waltonovi Walkerovi. Týmto aktom prvá SR z pohľadu medzinárodného práva zanikla.“

V rámci marca sa v matičnom kalendári hovorí aj o „Malej vojne“, konkrétne o údajnom slovenskom protiútok. My si však povedzme pravdu, že hovorí

o nejakom protiútok je skôr propagáciou želania a nie objektívnej skutočnosti.

V rubrike **Pripomíname si v septembri** je tiež zmienka o vypuknutí 2. sv. vojny, kde sa nachádza spochybňujúci počet padlých „45 až 60 miliónov ľudí“. Dnešné odhady hovoria o počte nad 80 miliónov mŕtvych, pričom stále nie je isté, či sa v tomto počte uznáva aj Čínou uvádzaný počet 35 miliónov mŕtvych.

Okrem dvoch v minulom čísle menovaných rozsiahlejších článkov som si tentoraz prečítal aj tri ďalšie. Nie, žeby mali vzťah k protifašistickému odboju. Skôr sú dátumovo, či osobnostne blízke k danému obdobiu. Prvým je „Dvojkríž verzus šachovnica“ o leteckej vojne Slovenska s Poľskom roku 1939, ktorý napísal Juraj Červenka. Druhým je článok Petra Sokoloviča „Pomáhali v Malej vojne“ a tretí „Tresty bez dôkazov?“, ktorý sa mi vidí ako jednoznačná obhajoba života a postojov Vojtecha Tuku, vyšiel z pera Ivana Mrvu. **V. Mikunda**

Odhalený pamätník vo Veľatoch

Výbor ZO SZPB a poslanci obecného zastupiteľstva vo Veľatoch nezabúdajú na dejiny národnoslobodzovacieho zápasu a na svojich hrdinov.

Pri príležitosti oslobodenia obce (1. decembra 1944) vojakmi Červenej armády bol odhalený pamätník, ktorý bude navždy pripomínať, že so zbraňou v ruke sa fašistom postavilo až 58 tunajších mladých mužov, z ktorých štyria položili svoje životy. 54 rodákov bolo v 1. čs. armádnom zbere. Oslobodzovali L. Mikuláš, Martin, Strečno, Žilinu, Vsetín... a došli až do Prahy. Mnohí však následkom krutých bojov postupne zraneniam podľahli doma.

Autorom pamätníka je miestny rodák a člen tunajšej ZO SZPB architekt Ján Jakubčík. Veľkú zásluhu na diele má aj dlhoročný predseda ZO SZPB Ve-

ľaty a niekoľko násobný starosta obce Mikuláš Levkut.

Na odhalení pamätníka sa zúčastnili aj predseda SZPB P. Sečkář, ústredný tajomník V. Longauer a oblasťný predseda

Sprava V. Longauer, P. Sečkář, M. Urban, L. Lippai a M. Levkut.

SZPB M. Urban. Všetci k pamätníku položili veniec.

Po pietnom akte sa konalo výročné rokovanie, počas ktorého bol M. Levkut vyznamenaný Medailou M. R. Štefánika III. stupňa a tajomníčka miestnej ZO SZPB pamätným listom.

Ladislav Lippai, predseda ZO SZPB Trebišov

Zapoj sa do súťaže „Dni zmaru a nádeje“ A vyhraj tablet

Za účasti predsedu SZPB Pavla Sečkářa a vedúcej Vzdelávacieho centra múzea SNP v B. Bystrici s kolektívom J. Odrobiňákovéj, sa 14. januára 2019 uskutočnilo zasadanie komisie pre prácu s učiteľmi, ženami a mládežou.

Úvodom predseda komisie Norbert Lacko informoval o vzdelávacej súťaži „Medzníky 2. sv. vojny“ v školskom roku 2017/2018, do ktorej sa zapojilo 423 z celkového počtu 1371 plnohodnotných základných škôl. A 22 zo 113 osemročných gymnázií. Do okresného kola „Medzníkov...“ sa z 35 oblastných organizácií SZPB zapojilo 27.

V ďalšom informoval o pripravách a organizácii súťaže v tomto školskom roku a o príprave celoslovenského kola „Medzníkov...“ ktoré sa uskutočnia pod názvom „Dni zmaru a nádeje“. Na tento účel bol vyhotovený projekt a ten bol podaný Nadácii SPP.

Komisia sa zhodla, že celoslovenské kolo súťaže sa bude konať v období konca mája – začiatku júna (presný dátum bude oznámený) vo Vzdelávacom centre Múzea SNP v B. Bystrici a prebehne formou kvízu, ktorý pripraví Vzdelávacie centrum múzea SNP v B. Bystrici.

Aj touto cestou pripomíname tajomníkom oblastných organizácií SZPB, že do 20. apríla 2019 je treba nahlásiť víťazné družstvo z oblastnej organizácie na komisia@szpb.sk, aby sme vám mohli včas poslať pozvánku na toto vedomostné zápolenie. Pri nedodržaní stanoveného termínu nebudú víťazné družstvá akceptované a na súťaž nebudú pozvané.

Zapoj sa do súťaže „Medzníky 2. sv. vojny“ v základnom i okresnom kole a nazbieraj najviac bodov, aby si mohol reprezentovať oblasťnú organizáciu. Víťazi vyhrajú Pohár predsedu SZPB a tablet.

Predseda komisie

Naša anketa

(Dokončenie zo str. 1)

Jozef Petráš, predseda ObIV SZPB, Trnava: – Na otázku odpoviem jednoznačne. Keby mal Kiska v sebe trochu slušnosti, už by sme nevedeli, že bol prezidentom. Na druhej strane, keby orgány činné v trestnom konaní mali odvahu, už by nim dávno nebol.

Čo sa týka priamych účastníkov protifašistického národnoslobodzovacieho zápasu, on ich nemôže vyznamenávať, pretože oni bojovali za niečo, čo je jemu cudzie, čo priam nenávidí. On vyznamenáva tých svojich priateľov, ktorí Slovensko deštruuju.

Môj nebohý otec mal takú morálku, že by od neho vyznamenanie neprijal.

Slavomír Fijalka, predseda HDK pri ObIV SZPB, Nitra: – Čakať od prezidenta Kisku, že vyznamená priamych účastníkov protifašistického odboja je len našim zbožným priánim. Bez kúska hanby rozdáva vyznamenania jemu podobným protislovenským „osobnostiam“ a živlom. Pochybným hercom, umelcom a všetkým ostatným, ktorí všade, kde len môžu, škodia Slovensku.

Jozef Výboch, podpredseda ObIV SZPB Levice: – Trefná otázka, presvedčivo odpovedať na ňu by mal najpovolanejší...

V tomto prípade, žiaľ, to bolo aj dobre. Veď či je možné, čo len porovnať zásluhy ktoréhokoľvek priameho účastníka boja proti fašizmu v rokoch 2. svetovej vojny s ocenenými za účasť na prevrate v Novembri 1989? Veď vtedy už všade na okoli padli režimy, ZSSR bol už tiež v značnom rozklade. Napriek tomu si mnohí moderní „revolucionári“ pripisujú zásluhy, ktoré im nepatria, ich rady z roka na rok narastajú ako v hore huby po daždi. A čo tí ocenení, ktorí boli proti vzniku samostatnej SR, ba ešte aj dnes ju viac hanobia než veľbia? A čo ocenený herec – tribún samozvanec, ktorý vlni ukázal národu vrchol politickej nekultúry?

Ako by sa medzi takými „zaslúžilými“ mohol asi cítiť so svojimi zásluhami priamy účastník protifašistického odboja, ktorý neraz hľadel smrti do očí, ktorý prešiel koncentrákom či obdobným peklom zajateckého tábora, ktorý v odboji prišiel o svoje zdravie alebo život?!

Vzdávam úctu všetkým oceneným za ich vedecký, humánný či kultúrny prínos, ktorí svojou prácou posunuli našu spoločnosť dopredu, som rád, že sa aj takí tam našli.

Názory respondentov sa nemusia zhodovať s názorom redakcie a vydavateľa.

Kedy sa obnoví Námestie SNP v Trnave?

Vraj až po rekonštrukcii pamätníka Víťazstvo, ktorý má podľa webovej stránky mestu prioritu, nakoľko je zo statického hľadiska takmer v havarijnom stave.

Ministerstvo obrany RF vyjadrilo želanie ponechať pamätník na svojom mieste a deklarovalo ochotu prevziať veľkú časť finančných nákladov spojených s jeho rekonštrukciou na svoje plecia.

Podľa zákona o vojnových hrobách, ktorý sa dotýka aj pietnych miest pripomínajúcich vojnové udalosti, nie je možné zrušiť, prestaviť ani presunúť hroby či pamätníky bez písomného súhlasu Ministerstva vnútra SR. Zároveň sa naň vzťahuje bilaterálna ruskoslovenská dohoda o vojnových hrobách.

— r —

Rozšírte informáciu

Najmenej stovka našich členov a sympatizantov zaregistrovala, že dvojtyždenník Bojovník sa už od dvojčísla 25–26/2018 dal volne zakúpiť v každom meste, kde majú sídlo naše oblasťné výbory.

Znamená to teda, že v 35 mestách SR má každé predajné miesto, ktoré zásobuje spoločnosť Mediaprint Kapa, určite po dva kusy Bojovníka. Takto to bude do konca marca, kedy si dopad opatrenia vyhodnotíme a na základe jeho výsledku urobíme isté predajné korekcie.

Prosíme vás, informujte o tejto príležitosti aj svojich najbližších sympatizantov.

Redakcia

Smutná správa

Od francúzskeho tlačového ataše Didiera Rogasika a prof. Alaina Sobigou som dostal smutnú správu.

Zomrel jeden z posledných francúzskych bojovníkov, ktorí na jeseň 1944 bojovali na Slovensku. Vo veku 95 rokov nás v Gentilly pri Paríži opustil Jean Boyer.

Jean Boyer pracoval na francúzskej pošte a vypracoval sa až na generálneho inšpektora. Predsedal združeniu bývalých bojovníkov zo Slovenska. V roku 2012 spísal svoje spomienky, ako pamäti pre historikov. Pohreb Jeana Boyera bol v stredu 30. 1. v Issy-lès-Moulineaux.

V Morbihan žije ešte Roger Naël, pravdepodobne posledný žijúci bývalý francúzsky bojovník zo Slovenska

Riaditeľ múzea SNP v B. Bystrici

V žilinskom lesíku Chrást sa 15. januára 2019 na spomienkovom stretnutí obetí fašistických represálií zúčastnili členovia oblastného výboru SZPB, zástupcovia Klubu vojakov ZV SR posádky Žilina a vojaci žilinského vojenského útvaru, aby vzdali hold a úctu tu zavraždeným anti-fašistom.

Katani žilinského oporného bodu Einsatzkomanda 13 popri vyše 400 ďalších vraždách majú na svedomí aj smrť 32 povstaleckých vojakov, vojakov

Na obeť fašizmu sa nezabúda

2. čs. pdb. v ZSSR, partizánov a bojovníkov v ilegalite, ktorých zavraždili v tomto lesíku.

Hromadné vraždy sa uskutočnili v novembri 1944 a 15. januára 1945. Juraj Drotár, snímka Jiří Novák

Brezno: 42. Pochod vďaka po stopách osloboditeľov

Koniec januára 1945 sa na Horehroní vyznačoval silnými mrazmi a množstvom snehu. Všetky vojnové ťažkosti pomáhala našim predkom prekonať nádej, že čoskoro vyženieme ne-návideného agresora.

Na pamiatku týchto udalostí ZO SZPB č. 2 SZPB v Brezne každoročne usporadúva Pochod vďaka... Jeho 42. ročník sa konal za účasti vyše 110 účastníkov v sobotu 19. januára 2019.

12 km trasa od pamätníka SNP v Čiernom Balogu, cez vrch Koreňová (861 m n.m.) do Brezna je vraj tá istá, akou Červená armáda v noci z 30. na 31. januára 1945 prekvapila fašistov a o 4.00 hod ráno začala oslobodzovací útok na Brezno.

Pochod začal v Brezne pietnym aktom kladenia venca v parku pri Srdeci oslobodenia. Za mesto sa ho zúčastnili primátor Tomáš Abel a poslanec BBSK Miro Fašang. Predseda ZO SZPB č. 2 Milan Kováčik

prítomných oboznámil s historickými faktami o priebehu oslobodenia. O vlastné spomienky ho doplnil starý Brežňan Milan Pivovarčí, ktorý mal v tom čase už 7 rokov.

Najstaršími „pochodujúcimi“ tohto ročníka boli členovia SZPB Ivan Ištván a Jozef Pančík (78 rokov), najpočetnejšiu rodinu tvorilo sedem potomkov priameho protifašistického bojovníka a zakladateľa tohto podujatia Jána Zemku, ktorí prišli až z Bratislavy.

– MK –, foto – MP –

Turnaj s prívlastkom oslobodenia

74. výročie oslobodenia Starej Ľubovne Červenou armádou sme si 19. januára pripomenuli aj futbalovým turnajom.

Parádny medzinárodný súboj roztočila štyridsiatka skvelých pánov – futbalistov nad 35 rokov, ktorý okorenil skvelým komentovaním František Solár.

K poľským hosťom sa prihovárал v ich materčine.

I keď výkony boli vyrovnané, nakoniec to vyhrali Ľubovníania. Im a aj všetkým ostatným sa za tento súboj bez trestných kariet poďakovala predsedníčka ZO SZPB Edita Oláhová. Bolo to zápolenie hodné výročia oslobodenia Starej Ľubovne. – EO –, snímka Jozef Krajger

Spoločná spomienka Litmanovej a Jarabiny

Obce Jarabina a Litmanová si v sobotu 19. januára spoločne pripomenuli výročie svojho oslobodenia 58. ročníkom turistického pochodu. Aj ním si uctievali svojich osloboditeľov a protifašistických bojovníkov.

Pochod sa začal v Jarabine, kde sa najprv konal pietny akt v Parku mieru. Do Litmanovej sa vybrali bežkári a peší turisti tzv. starou cestou. V Litmanovej si taktiež zaspomínali na padlých vojakov, zohriali sa teplým čajom a pokračovali naspäť do Jarabiny, kde sa v kultúrnom dome podávalo občerstvenie.

58. ročník pochodu spoločne s dvomi obcami organizuje ZO SZPB v Jarabine. Príhovory starostiek oboch obcí preniesli asi

80 účastníkov do čias januára 1945. Potvrďovali to aj ich rozhovory počas túry.

Nataša Hlinková, starostka obce Litmanová

Čo píšú iní

(Dokončenie zo str. 2)

■ Pred súd za oslavu Hitlerových narodenín

Šesť Poliakov sa postaví pred súd za organizáciu osláv Hitlerových narodenín. Vyšetrowanie tohto incidentu sa začalo už v januári 2018, lenže prokuratúra Gliwic postúpila prípad súdu až nedávno.

Hlavnými postavami tohto prípadu sú členovia ultrapravicového zoskupenia „Hrdosť a súčasnosť“. Spadá na nich článok „propagácia nacistického poriadku“.

Mladí ľudia počas pitky počúvali nacistické pochody, prezliekali sa do uniforiem Wehrmachtu, vešali po stromoch zástavy so svastikou a na počesť Hitlera vytvorili aj svojský oltár. Podľa kp.ru, 17. 1. 2019 (výňatok)

■ Inšpirácie cien Spravodlivý medzi národmi

Dňa 16. 1. 2018 na zoznam ľudí, ktorí počas vojny zachránili Židov, pribudlo ďalších 15 mien zo Slovenska.

Cenu odovzdával veľvyslanec Izraela Zvi Aviner Vapni. Označil ocenených za hrdinov, zdôraznil hlavne prípad Ondreja Čaneckého, ktorý sa v roku 1944 postaral o dvoch utečencov z Auschwitzu Birkenau, Rosenberga a Wetzlera, ktorí neskôr svoje skúsenosti spísali. Do zoznamu ocenených tento rok zapísali Cecíliu Scheibenreifovú, Rudolfa Scheibenreifa, Ondreja Čaneckého, Imricha Počucha, Máriu Počuchovú, Štefaniu Pellerovú, Annu Chladnú, Ignáca Chladného, Karolínu Bullovú, Františka Bullu, Petra Brezovského, Annu Brezovskú, Ondreja Rapčana, Eleny Rapčanovú a Zlaticu Vojtkovú. Ich mená budú vytesané do Múru cti v Jad vašem v Jeruzaleme. Podľa HSP, 17. 1. 2019

■ Zvláštnosti návratu T-34 do Ruska

Ruské ministerstvo obrany usporiadalo mohutnú propagandistickú akciu pri navracajúcich sa tankoch z Laosu. Aký je však pravý pôvod týchto tankov? Sovietsky asi nie.

9. 1. prišlo na lodi do Vladivostoku 30 tankov T-34-85, trhová cena každého z nich vraj činí 10–12 miliónov rubľov.

Experti obracajú našu pozornosť na fakt, že T-34-85 z laoskej série nie sú výrobkami sovietskeho tankového priemyslu. Vonkajškom sú takmer nerozlišiteľné od originálu, najskôr však zrejme boli vyrobené buď v Československu, alebo v Poľsku, možno v Juhoslávii. Všetky tieto štáty získali licenciu na ich výrobu od ZSSR v roku 1949.

Sovietsky zväz tanky T-34-85 Laosu nedodával, na rozdiel od neskorších T-54, T-55 a PT-76, čiže hovoriť o návrate tankov „do vlasťi“ sa nedá. Je tu ešte jedna možnosť, žeby sa tieto tanky dostali Laosu cez Vietnam, lenže podľa vonkajšieho vzhľadu a technického stavu, tieto mašiny neboli vyrobené v ZSSR.

V povojnovom období sa „tridsaťštvorky“ (hlavne československej a poľskej výroby) dodávali mnohým štátom, vrátane armádam Varšavskej zmluvy. Objavili sa vo výzbroji Albánska, Angoly, Konga, Kuby, Vietnamu, Mongolska, Egypta, Guinei, Iraku, Líbye, Somálska, Sudánu, Mali, Sýrie a dokonca aj Finska.

Z 30-tich tankov T-34 vznikne v 4. gardevej Katemirovskej divízii samostatný prápor. Podľa vz.ru zo 17. 1. a topwar.ru z 21. 1. 2019

■ Emil Vestenický: Základným nástrojom riadenia spoločnosti sa stala propaganda a informačná manipulácia

Nech hovorí kto čo chce, nevykrúti sa z faktu, že dnešné NATO má lepšiu územnú nástupnú pozíciu proti Rusku ako mal Hitler v júni 1941, keď zaútočil na Sovietsky zväz. Je azda dnešné, o obchodnú spoluprácu sa snažiacie Rusko, väčšou hrozbou pre Európu pod diktátom USA, než bol Sovietsky zväz pre Hitlera? Ak začneme hodnotiť výsledky a svetové následky veľmocenských snažení, zistíme, že to bolo Rusko, ktoré ochránilo Európu pred agresivitou rozbehnutej invázie „imigrantov“, terorizmom, deštrukciou tradičných kultúr a pomohlo jej zachovať si možnosť ďalšieho vývoja ako zjednocujúceho sa celku.

Naproti tomu každého mierumilovného človeka by iste potešilo, keby boli nasledujúce tvrdenia o výsledkoch práce kyjevského režimu, protežovaného USA, nepravdivé. Zdravý nacionalizmus prerástol do hitlerovských foriem šovinizmu a stal sa štátnou ideológiou. Štátna moc zdegenerovala a je mimo dosahu spoločenskej kontroly. Provokácia sa stala osnovou zahraničnej politiky. Prostriedky masovej komunikácie sú pod diktátom priaznivcov štátnej moci. Základným nástrojom riadenia spoločnosti sa stala propaganda a informačná manipulácia. Miera vyčinenia extrémistov presiahla dosah zákona. Nekonrolovateľný vplyv miestnych mocipánov na súkromne organizovaných ozbrojencov, ale i štátne vojenské celky je oporou bezudnej zvole a korupcie. HSP, 5. 1. 2019 (výňatok)

Spomienka na fašistické obete Kláku a Ostrého Grúňa

Tragické udalosti z nedele 21. 1. 1945 v Klakovskej doline sme si tohto roku pripomenuli už 74-krát.

Pietneho zhromaždenia sa 20. januára 2019 zúčastnila vládna delegácia na čele s ministrom obrany P. Gajdošom. Prezidenta republiky zastupoval vedúci jeho vojenskej kancelárie, za NR SR bol prítomný poslanec Peter Antal, ktorý je aj primátorom mesta Žiar nad Hronom. Medzi hosťami boli prednostovia okresných úradov Žarnovica, Žiar nad Hronom a Banská Štiavnica. Za BBSK prišiel jeho podpredseda. Prítomní boli starostovia okolitých obcí a prišla aj štvorčlená delegácia z družobného mesta Napajedla v ČR. Delegáciu SZPB viedol predseda Pavol Sečkář.

Spoločne sme si uctili pamiatku obyva-

teľov obcí Klák a Ostrý Grúň, ktorí zažili represálie, ktoré zorganizoval fašistický slovenský režim. V Ostrom Grúni si vyžiadali životy 64 a v Kláku 84 občanov. Pod guľkami slovenských fašistov zomierali deti, ženy i starci. Nedeľa 21. januára 1945 vošla do slovenských dejín ako krvavá nedeľa.

V Kláku s prejavom vystúpili aj Pavol Sečkář a Jaroslav Bulko. P. Sečkář pripomenul, čo to bol fašizmus. Jeho slová sú dôležité práve dnes, keď nielen na Slovensku vstávajú pohrobkovia fašizmu a nemeckého nacizmu. J. Bulko zdôraznil, že nesmieme zabúdať na vypálené obce a vyvrazených obyvateľov nielen v Ostrom Grúni a Kláku, ale aj v Kališti, Tokajíku a ďalších obciach, ktorých bolo na Slovensku doposiaľ zistených 107.

– JB –

13 rokov od tragédie An-24 v Hejciach

Aj toho roku sme si boli v Hejciach v Maďarskej republike pripomenúť noc 19. januára 2006, kedy vojaci OS SR 39 mužov a 3 ženy, vracajúci sa z mierovej misie v Kosovskej Príštine neprežili pád lietadla Antonov An-24 na hore Borsó. Prežil ho len vtedy npor., dnes major Martin Farkaš.

Na tohtoročnom pietnom akte sa objavil spolu so svojou manželkou. Spolu s ním sa prišli pokloniť slovenským chlapcom, okrem

ministrov obrany SR P. Gajdoša a MR T. Benkó, aj predseda poslaneckého výboru NR SR Anton Hrnko, náčelník GŠ OS SR Daniel Zmeko, veľvyslanec SR v MR Pavol Hamžík a početná delegácia oblastnej organizácie SZPB z Trebišova.

Prítomní boli aj rodičia a sestra des. Rastislava Nováka z Plechotic, ktorý pád neprežil. Z trebišovského vojenského útvaru krutý osud zasiahol na tejto hore 10 vojakov a ich najbližších.

– MU –

Na snímke sprava: oblastný podpredseda Pavol Ferenc, oblastný predseda Milan Urban a predseda oblastnej RK Ladislav Lippai.

Miesto pre...

...Benjamína Bláhu,
predsedu OblV SZPB Humenné

Oblastná organizácia SZPB Humenné so 41 základnými organizáciami a s 950 členmi patrí medzi naše najpočetnejšie.

Aktivity:

- Dlhoročná literárno-výtvarná súťaž žiakov ZŠ (od r. 2001) spojená s výstavkami.

- Celodenná branno-športová a vedomostná súťaž pre žiakov ZŠ (už 19. ročník) a študentov SŠ súťažiach v 6-tich športových disciplínach, vrátane kvízu a seminára s lektormi VHÚ. V priebehu súťaže regrutačná skupina MO SR má prednášku o náboře profesionálnych vojakov a prezentáciu ručných zbraní. Súčasťou prednášok sú aj ukážky prípravy vojakov v bojových podmienkach. Tieto súťaže sa uskutočňujú vo vojenskom priestore MO SR v Kamenici nad Cirochou.

- Osobitne zaujímavé sú náučné chodníčky v Humennom venované 1. a 2. sv. vojne pod názvom „Príď a poznaj“ a to aj v súvislosti s oslavami Medzinárodného dňa vojnových veteránov.

- Odhalenie tabule vojakom 1. sv. vojny v Humennom za účasti delegácie z ruského mesta Perm a veľvyslanectva RF.

- Semináre organizované v spolupráci s členmi KVH, Zväzom vojakov SR-klub Humenné pri významných výročiach.

- Tradičná spomienka na vojnové Vianoce 1944 (uskutočnila sa už 16-krát).

- Vydanie knihy s názvom „S vďačnosťou a láskou“, ďalej vydanie knihy členom našej organizácie „Okridlený čas“.

Čím sa zaoberáte v tomto období?

– Prípravou oblastnej konferencie a XVII. zjazdu SZPB, osláv výročia oslobodenia miest a obcí.

Čo považujete momentálne za váš najväčší úspech a čo sa vám nedarí?

– Najväčším úspechom je dlhoročná dobrá spolupráca so samosprávou, štátnou správou, občianskymi združeniami a so širokou občianskou verejnosťou.

Nedarí sa nám získavať finančné prostriedky z 2 % dane, ani zvýšiť odber Bojovníka.

Čo by ste potrebovali na zefektívnenie práce od XVII. zjazdu SZPB?

– Viac kvalitných – odborných materiálov na historické vzdelávanie mladých ľudí (periodiká, brožúry, študijné materiály).

...Milana Urbana,
predsedu OblV SZPB Trebišov

Oblastná organizácia SZPB Trebišov má 606 členov pôsobiach v 27 základných organizáciách, čo predstavuje 33 percent z počtu miest a obcí v okrese. Členmi SZPB sú aj prednosta OÚ, primátor Trebišova a 11 starostov obcí. Každoročne počas pietnych aktov pri Pamätníku osloboditeľov, kde je pochovaných 267 sovietskych vojakov, na stožiaroch popri našej vlajke veje aj

vlajka RF a hrajú sa hymny SR i RF. Počas kladenia vencov k Pamätníku osloboditeľov vytvárajú žiaci slávnostný špalier.

Čím sa zaoberáte v tomto období?

– V nadväznosti na výsledky VČS ZO SZPB pripravujeme program a obsah materiálov oblastnej konferencie. Vychádzame pritom zo získaných poznatkov a podnetov členskej základne. Jednoznačne zaznela podpora požiadavky na jej omladzovanie. Pozitívne je hodnotené aktívne zapájanie mladých do spomienkových a vzdelávacích podujatí o histórii protifašistického odboja na Slovensku, s dôrazom na miesta bojov v okrese Trebišov.

Aký je váš najväčší úspech a čo sa vám nedarí?

– Na VČS ZO SZPB sme získali 10 členov pre odber Bojovníka a obecné úrady v Bačkove a Veľatoch objednali ďalších 20 výtlačkov. Za rok 2018 sme získali spolu 55 a rok predtým 27 odberateľov. Celkom cca 36 percent členov odoberá Bojovníka a Ročenku asi 20 percent. Až na malé výnimky sme spokojní s činnosťou ZO SZPB, vrátane účasti členov na pietnych a spomienkových podujatiach organizovaných ÚR SZPB, a, samozrejme, naším OblV SZPB Trebišov.

Úspešne rozvíjame aj cezhraničnú spoluprácu s odbojarmi z ukrajinského Užhorodu a maďarskej Nyíregyházy.

Nedarí sa nám dosiahnuť, aby Pomník sovietskych vojakov na Dargovskom priesmyku patrilo pod správu obce Dargov. Od roku 1989 spadá pod okres Košice okolie obec Čaňa. Pri výročiach sa tam nehrá hymna ani neveje zástava RF.

Čo by ste potrebovali na zefektívnenie práce od XVII. zjazdu SZPB?

– V súťaži „Medzníky 2. svetovej vojny a SNP“ je priestor na získavanie mládeže do našich radov. Preto i touto cestou vyzývame aj ostatné oblastné organizácie, nech podporia náš návrh, aby bod „Zriaďovať kluby mladých pri oblastných výboroch SZPB“ bol zaradený na rokovanie XVII. zjazdu SZPB. V tejto problematike by sme pokročili dopredu.

– vič –

74. výročie oslobodenia Svidníka

Deň 19. január je navždy spojený s oslavami oslobodenia mesta Svidník. Tento rok si ich Svidničania pripomenuli v piatok 18. januára.

Začiatok osláv už tradične otváral ranný kvíz, ktorý organizoval po deviatykrát Vojenský historický ústav a mesto Svidník. Oficiálne oslavy sa začali vzdaním úcty padlým vojakom 1. čs. armádneho zboru v ZSSR na Dukle. Následne pokračovali položením kytic kvetov a vencov k soche arm. gen. L. Svobodu, kde s príhovorom vystúpil historik a predseda oblastné-

ho výboru SZPB Svidník Jozef Rodák. Potom sa účastníci, vedení primátorkou Marcelou Ivančovou, presunuli k pomníku sovietskej armády vo Svidníku, kde prehovorili primátorka a aj prvý tajomník veľvyslanectva RF v SR Igor Samoškín.

Osláv sa okrem predstaviteľov štátnej a verejnej správy zúčastnili aj predstavitelia VHÚ na čele s riaditeľom plk. M. Čaplovičom.

Počtom najväčšie zastúpenie na oslavách mali členovia oblastnej organizácie SZPB.

Obec Helpa a ZO SZPB si 27.1. 2019 uctili slávnostným položením kytice 74. výročie oslobodenia obce v 2. sv. vojne. Pietnej spomienky sa zúčastnili aj členovia DHZ v Helpe, kultúrny program spestrili Mužská spevácka skupina a zbor Benedictus.

M. Latináková

Silné slová v Starej Ľubovni

Mesto Stará Ľubovňa a jeho ZO SZPB zorganizovali 24. januára 2019 oslavy 74. výročia oslobodenia mesta Červenou armádou.

Pietnu spomienku s kladením vencov k pomníku padlých otvorila báseň J. Kostru „Mŕtvi sa nevrátia“. Recitoval študent Tomáš Sikora. Slávnostný príhovor predniesol primátor Ľuboš Tomko. Najviac vrah medzi prítomnými zarezonovali tieto myšlienky: „Akosi sme si zvykli na mier! Ale ohniská nepokojov a neznašanlivosti v rôznych kútoch sveta varujú! Opäť zomierajú ľudia v ozbrojených konfliktoch. Nevynímajú deti. Preto je také prepotrebné hovoriť o tom, čo je mier a aká k nemu viedla cesta. Druhá svetová vojna dávno skončila. Priamych účastníkov bojov v 2. sv. vojne je z roka na rok menej. Čas sa nedá zastaviť. Aj preto musíme ich odkaz niesť ďalej. História nášho národa je súčasťou nášho života...“

Nedovoľme deformovať dejiny, historické fakty! Nedovoľme zabúdať! Zveľaďujeme svoje mesto, pracujeme preň, tešíme sa z príjemných chvíľ v ňom prežitých.“

Ljdia Hričková, členka predsedníctva ObV SZPB v St. Ľubovni

Oslavy oslovili aj mládež

Písal sa 14. január 1945, tuhá zima. Mesto prežívalo muky, nemeckí fašisti bránili svoje pozície. Ľudia čakali na spásu a príchod slobody. Dočkali sa, v tento deň postupujúci 2. UF od Maďarska prekročil rieku Ipeľ. Slobodu priniesol aj do Ľučenca.

Na tieto skutočnosti sa nedá zabudnúť. Naša sloboda stála veľa obetí rumunských a sovietskych vojakov. Vďaka Ľučenci a im postavili pomníky a pamätníky a 14. januára 2019 im pri 74. výročí oslobodenia svojho mesta pripravili dostoyný slávnosť aj s kultúrnym programom žiakov ZŠ a seniorského speváckeho zboru Rezeda. Odznela báseň, slovenské a ruské pesničky.

Majestátnosť slávnosti povýšili vojaci a vojačky z vojenského útvaru zo Zvolena, ktorí pri pamätníkuoch držali stráž, niesli vence a kytice delegácií. Hrdinstvo osloboditeľov si uctili – primátorka Ľučenca A. Pivková, viceprimátor P. Baculík, prednosta okresného úradu B. Hámorník, zástupca pridelenca obrany pri Veľvyslanectve RF v SR A. Klimov, predstaviteľia ObV SZPB J. Cerovský a R. Václavík, zástupcovia Domu MS a KSS v Ľučenci, žiaci základných škôl a občania mesta. Kvetu položili k tunajším trom pamätníkom.

Spomienky na oslobodenie oslovili aj mladých ľudí a teda aj vďaka nim boli tieto oslavy pekné.

M. Švikruhárová, podpredsedníčka ObV SZPB Ľučenca

Nezabudneme a vždy budeme spomínať

V deň 18. januára 2019 za účasti predsedu SZPB Pavla Sečkára, tajomníka ÚR SZPB Viliama Longauera, vedenia a členov oblastnej organizácie SZPB a zväzu vojakov, žiakov zo základných škôl v meste a ďalších delegácií, občanov z mesta i okresu, sme si pri Pamätníku vďaka a priateľstva pripomenuli 74. výročie oslobodenia mesta a okresu Bardejova.

V príhovore primátora Borisa Hanuščaka zaznelo, že je našou povinnosťou pripomínať si tieto udalosti, ktoré sú pevným pilierom histórie nášho mesta a aj podstatou našej novodobej štátnosti. O to viac musíme objektívne objasňovať svoje dejiny najmä mladým ľuďom, ktorí sa v dnešnom virtuálnom svete internetu a sociálnych sietí stretávajú s nástrahami povrchnosti a lacného skresľovania historickej pravdy. Boli to vojská Červenej armády a 1. čs. armádneho zboru v ZSSR, ktoré priniesli obyvateľom Bardejova vytúženú slobodu.

Primátor ocenil angažovanosť SZPB a mimoriadne osobné na-

zabudnúť na krutosť 2. sv. vojny... Naše poslanstvo znie jednoznačne „Nezabudneme a vždy budeme spomínať“. Urobíme všetko preto, aby krvou vykúpená sloboda a mier, spomienka na obeť 2. sv. vojny zostali v našich myšliach, srdciach a činoch a rovnako u generácií našich pokračovateľov.

Oslavy 74. výročia oslobodenia Bardejova a Bardejovského okresu boli v deň osláv spojené so sláv-

nostným odovzdávaním Ceny primátora mesta jednotlivcom a organizáciám, medzi ktorými bol aj priamy účastník protifašistického odboja 98-ročný Jozef Lukáč z časti mesta Dlhá Lúka.

Súčasťou týchto osláv bola na Radničnom námestí zorganizovaná rekonštrukcia bojov z 2. sv. vojny o oslobodenie Bardejova.

M. Gibel, snímka M. Kantúřák (Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Od pamätníka k rokovaciemu stolu

Pri pamätníku na Námestí slobody v Revúcej sa 24. januára zišlo asi 200 občanov a mládeže zo škôl, aby si pripomenuli dramatické udalosti pri oslobodzovaní svojho mesta pred 74. rokmi sovietskymi a rumunskými vojskami.

Po básni a hymne položili vence k pamätníku a k buste gen. R. Viesta poslanci BBSK primátor Július Buchta a Július Laššan, prednosta OÚ v Revúcej Peter Balogh a predseda ZO SZPB gen., Viesta Ján Kochan. Primátor J. Buchta v príhovore vyjadril úctu a vďaka osloboditeľom. Priblížil historické chvíle

oslobodzovania a vyzdvihol odhodlanie a odvahu našich rodákov v odboji. Bola to skúška ich duchovnej a morálnej zrelosti a túžby bojovať za

vlast'. Poukázal tiež na súčasné prejavly diskriminácie, kultúrnej intolerancie, ktoré budia obavu.

Po spomienkovej slávnosti sa čle-

Úspešná i zásadová výročka

Za účasti asi desať hostí sa v stredu 23. januára 2019 konalo výročné rokovanie bratislavskej ZO SZPB č. 7, ktoré viedla za neprítomného predsedu priama účastníčka protifašistického odboja, bývalá partizánka v brigáde Čapajev Anna Bergerová. Medzi hosťami bol aj tajomník ÚR SZPB Viliam Longauer a bratislavská oblastná tajomníčka Katarína Frišová.

Pokiaľ správa konštatovala, že za ostatný rok bol prijatý jeden člen, tak táto výročná schôdza prijala ďalších sedem. Prícom všetci sú poslanci III. bratislavského obvodu, ktorí s touto základnou organizáciou už i tak dlho spolupracujú.

ZO SZPB č. 7 spolupracuje s ôsmimi ZŠ a pre tento rok niektorým miení usporiadať zájazd do Múzea holokaustu v Sereďi. Lenže, odkiaľ na to vziať, opýtala sa A. Bergerová a vyslovila sú-

držal a prisľúbil, že on to organizácii zabezpečí. A keď sa v ďalšej diskusii ukázala potreba ešte jedného autobusu, tak to zase nevydržali miestni poslanci a sľúbili, že na ten sa poskladajú oni sami.

Starosta v diskusii zareagoval aj na správu o hospodárení, ktorá vyjavila ako obtiažne sa tomuto kolektívu zzháňajú financie. Povedal, že mu je ťažké, že takáto organizácia je v ich MČ, že jej hlas je v Novom Meste cítiť a preto im vrah tohto roku na činnosť prispieju výraznejšie, „aby prostriedky nemuseli hľadať inde“.

Čo si organizácia ďalej predsvádzala? Rada by zmapovala všetky pomníky v okruhu svojej pôsobnosti a nadviazala spoluprácu s MČ Rača a Vajnory. Samotný plán práce má 15 rôznych oblastí a zahŕňa spoluprácu so samosprávou, usporiadanie zájazdov, vedomostné súťaže so školami... No a najprekvapivejším je fakt, že výbor sa stretáva každý mesiac a členská schôdza trikrát do roka.

73. ročník Memoriálu... bol úspešný

Dňa 20. januára 2019 v obci Hostie sa uskutočnil už 73. ročník bežec-kých pretekov „Memoriál Michala Jurku a Michala Olejára“, ktorý charakterizovalo priaznivé zimné počasie, dobrá organizácia, najvyššia účasť pretekárov a domácich i cezpoľných divákov a ich spokojnosť.

Túto spoločensko-sportovú akciu každoročne od r. 1946 organizujú MNV resp. ObÚ a ZO SZPB Hostie za výdatnej podpory krajských a okresných úradov a sponzorov na počesť a pamiatku partizánov, ktorí 15. januára 1945 pri obrane Hostia položili svoje životy v boji s fašistickými okupantmi.

Po zádušnej omši a modlitbe za padlých partizánov a za obeť fašistických represálií v rokoch 2. sv. vojny položili vedúci delegácií kytice vďaka na hrob hrdinov. Násled-

ne k soche partizána vence a kytice vďaka položili poslanec NR SR Marián Kéry, predseda NSK Milan Belica, atašé veľvyslanectva RF v SR Nikita Griščenko, za ÚR SZPB a ZO SZPB Nitra, Vrable, Zlaté Moravce člen Predsedníctva ÚR SZPB Jozef Havel. Prítomní boli aj starostovia okolitých obcí.

M. Belica a starosta Hostia Peter Štepianský objasnili udalosti v obci v onen januárový deň a zdôraznili z nich najmä poučenie pre dnešok. Následne spolu odhalili pamätnú

Na štarte sú najmladší pretekári (4–5 rokov) z MŠ.

- JH -, snímka Slavomír Fijaľka

Výročná členská schôdza aj v ZO SZPB v Dobrej Nive

Otvorila ju členka výboru Zuzana Slosiariková. Osobitne privítala starostu obce Milana Jakubíka a člena ObV SZPB vo Zvolene Dušana Mozolu.

Predseda ZO SZPB Ján Slosiarik v správe o činnosti vyzdvihol najmä dobrú spoluprácu s obcou a osobitne so starostom Martinom Krúdy. Z podujatí predovšetkým besedu žiakov ZŠ s MŠ Juraja Sláviky Nerescického s priamym účastníkom bojov v SNP Vladimírom Strmeňom. Zaujímavá bola aj turistická vychádzka 8. mája na kopec Demjan a do Šášovského Pohradia a tiež lampiónové sprievody v auguste pri Výročiach SNP.

Po správe revizora účtov Márie Kyselovej o hospodárení sa konala voľba výboru. Jeho členmi sa stali Ján Kysel', Renáta Mužíková, Ján Slosiarik, Zdenko Zajac a Mária Žilková. Na prvom zasadnutí bol za predsedu opätovne zvolený Ján Slosiarik. Revizorku je opäť Mária Kysel'ová. Predseda sa súčasne poďakoval Zuzane Slosiarikovej za odvedenú prácu, ktorá už do tohto volebného obdobia nekandidovala.

V diskusii sa hovorilo o úlohách, ktoré čakajú na členov organizácie v tomto roku. Starosta obce Milan Jakubík prisľúbil pomoc pri zabezpečení spomienkových osláv a Dušan Mozol'a hovoril o spolupráci základných organizácií v Sase, v Pliešovciach a v Dobrej Nive.

Súčasťou schôdze bolo blahoželanie Anne Bučanovej a Anežke Sujovej k ich životným jubileám.

- JS -

Dali stopku fašizmu

Výročné rokovanie ZO SZPB v Starej Ľubovni poskyto svojim členom široký priestor na zhodnotenie spolupráce s Mestom či okresným úradom, na aktivity so základnými a strednými školami, ale aj podujatia s kultúrno-vzdelávacími inštitúciami, ktoré patria do zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta i Prešovského samosprávneho kraja.

Rokovanie odbojárov osobne nesmie zabudnúť. V záverečnom pozdravil primátor Ľuboš Tomko, ktorý zdôraznil význam šírenia hodnôt antifašizmu a aktuálne uviedol, že „27. január je Dňom pamiatky holokaustu, na ktorý sa

Naša ZO SZPB je dôkazom toho,

Poslanec Peter Vaškovič poukázal aj na inú potrebu organizácie. Tou je nutnosť výrazného omladenia. A poprosil prítomných, aby sa tiež zamysleli, ako by sa to dalo dosiahnuť. No a keďže gro prijatých poslancov sú v priemere štyridsiatnici a aj mladší, veľký potenciál je tu v ich osobnom príklade.

Na záver sa nedá nespomenúť jedna téma, ktorá sa ako červená niť ťahne všetkými našimi organizáciami. Ide o obrovskú neutíchajúcu nespokojnosť s dramaturgiou minulo-ročných ústredných osláv Výročia SNP v B. Bystrici. Jej kritika je aj v tejto ZO SZPB združujúca. Členovia sa vraj dohodli, že oni na oslavy takéhoto typu už ani nepôjdu. Organizácia, ktorá má ešte šesť žijúcich priamych účastníkov protifašistického odboja si zám chcela pripomenúť Výročie SNP a nič iné. A že ak si chce niekto na ich úkor naháňať svoje body, tak nech to robí bez nich!

Vladimír Mikunda

Organizácia s vlastnou webovou

Pozvanie na výročné rokovanie ZO SZPB Strážske prijali z oblastného výboru Michalovce predseda Miroslav Prega, tajomník Marián Lukáč a aj L. Čierniková, dcéra priameho účastníka protifašistického odboja a bývalého nášho člena Jána Sivča, ktorá sa stala našou členkou.

V úvode nás potešili svojim vystúpením deti z Centra voľného času v Strážskom pod vedením A. Fedákovéj.

V súčasnosti máme 72 členov, darí sa nám prijímať mladých ľudí, aj na predplatné Bojovníka sa nám prihlásili ďalší 4 členovia. Veľkú obľubu má podujatie Posolstvo piesni Svetu a Slovensku na hrade Brekov, ktoré sa koná v mesiaci júli a kultúrno-spoločenské podujatie v športovom súťažení, ale aj vo vedomostnom kvíze z oblasti SZPB. V tomto roku sme mali 2. ročník bowlingového turnaja.

Spolupracujeme s referátom kultúry Mesta Strážske, s klubom dôchodcov a ZO ÚZS Strážske. Som presvedčená, že podujatia, ktoré sme si naplánovali sa nám podarí úspešne splniť. Máme aj svoju webovú stránku (ZO SZPB Strážske).

Anna Zabloudivá, predsedníčka ZO SZPB Strážske

že rady antifašistov sa darí rozširovať, na výročnom rokovaní nás bolo o päť viac. Treba však urobiť prienik k mládeži, ktorá citlivo reaguje na všetky spoločenské zme-

ny. „Formovať mladých v duchu antifašistických hodnôt, znamená tvoriť lepšiu a humannejšiu budúcnosť“, zdôraznila Edita Oláhová.

EO, snímka Helena Homišová

Spomienky na vojnové udalosti na Gemeri

„Bol január 1945, ale už sa nepamätám presne, ktorý to bol deň,“ začal svoje rozprávanie 81-ročný Štefan Mixtaj z Rožňavy. „Viem, len to, že po viac ako troch týždňoch utíchli boje na Silickej planine a nebolo už počuť tak často výbuchy delostreleckých granátov.“

Ja a moji štyria súrodenci spolu s našimi rodičmi sme sa schovávali v kamennej pivnici pod našim domom v Gemerskej Hôrke. Všade navôkol bolo veľa snehu, z čoho sme, my deti, mali obrovskú radosť.

Pred príchodom frontu v našej obci, ale aj v Rožňave a Plešivci, bolo plno vojakov. Mnohí chlapi z našej aj ďalších okolitých obcí sa museli podieľať na budovaní obranných postavení okolo Plešivca, ale hlavne na Silickej planine, ktorá v tej dobe bola posiatá bunkrami vybudovanými za 1. republiky, ktoré mali chrániť štátnu hranicu. Ďalšie provízorne palebné postavenia a zákopy sa ešte budovali. Vždy sa našiel nejaký darebák, ktorý ukázal prstom na tú alebo inú chalupu, kde boli zdraví a práceschopní chlapi.

Mnohokrát museli ísť kopať zákopy aj ženy. Každý z nás vedel, že sa blíži front. Už z diaľky bolo počuť dunenie diel. Niekoľkokrát ma otec zobral na drevo do lesa, aby sme mali doma čím kúriť. Zásoby dreva nachystaného cez leto a na jeseň sa rýchlo míňali.

Museli sme byť však opatrní, aby sme nevošli do mínových polí. Hlavne sme museli na slovo poslúchať vojakov na strážii. Všade boli nemeckí, ale aj maďarskí vojaci. Tým maďarským som dobre rozumel, veď od malička nás učili rodičia hovoriť nielen po slovensky, ale aj po maďarsky. Mnohí s obavami hovorili o tom, čo bude keď prídu Rusi.

Neďaleko nášho domu so záhradou viedla železnica medzi Plešivcom a mestom Rožňava. Často sme videli vojenské vlaky s technikou. Ako deti sme im nadšene mávali, no nie vždy boli na nich vojaci usmíati a privetiví. Mnohokrát na nás kričali a dokonca nás aj odháňali od koľajníc. Až neskôr sme od starších kamarátov zistili, že kládli míny povedľa koľají, pod mosty, ale aj do skál povedľa hlavnej cesty do obce.

No a potom sa znovu začalo bojovať, ale už aj okolo našej obci. Výbuchy granátov boli čoraz častejšie a dokonca niektoré míny dopadli aj do

blízkosti nášho domu. Všetci sme sa túlili k mame a k otcovi pri kope zemiakov a provízornej piecke. Dokonca sme niekedy ani cez deň nekúrili, aby na nás podľa dymu, ktorý stúpala z komína, nestrieľali.

Odrazu strelba ustala. Najskôr vyšiel z pivnice náš otec a potom ostatní. Všade bolo neuveriteľné množstvo vojakov, ktorí nehovorili našou rečou. Ale boli tu aj Rusi, ktorým sme zas rozumeli veľmi dobre. Spomínam si, že bolo veľa aj padlých vojakov. Pochovávali ich kde sa dalo, na cintoríne, v záhradách, ale aj na lúkach za obcou.

Aj môj otec so svojim bratom a mojím starým otcom boli pochovávať mŕtvych. Neskôr ich ľudia z našej dediny znovu museli vykopať a zväzali ich na konských povozoch do Plešivca a potom vlakom na cintorín do Zvolena, ale to bolo až na jeseň 1945, ak sa dobre pamätám. Spomínam si aj na vojaka, ktorý bol spojár zo štábu na našom dvore. Na každom uchu mal pripnuté slúchadla a zapisoval správy. Stále sa s niekým rozprával a občas musel aj kričať, aby ho ostatní počuli, z čoho sme sa ako deti smiali. Stalo sa nám občas, že nás vojaci ponúkli z ovsennej kaše, ktorá keď bola studená nechcela sa odlepiť ani od lyžice.

Najväčšou záhadou však pre nás boli tri nevelké autá, ktoré boli pozakryvané plachtami a strážni sa od nich ani nepohli. Ani nám nedovolili k nim sa dostať. Nemal som ani potuchy, čo to môže byť.

Na druhý deň ráno som mal už možnosť potajomky sledovať ako vojaci odplachtovali všetky tri vozidlá. Obsluhy pobehovali okolo áut, kričali na seba, asi povely. Podaktorí nosili z veľkých debien čudné strely, iní zisťovali po telefóne pozície nepriateľa.

Potichu sme sa usadili za šopou a pozorovali sme pre nás túto nezvyčajnú činnosť. Naša mama vždy mala o nás strach, keď sme dlhšie boli vonku mimo náš dvor. Aj vtedy to bolo tak. Kade, tade, po ulici boli na kope

poukladané míny bez rozbušiek, obaly od rôzneho vojenského materiálu a my sme boli neuveriteľne zvedaví a vynachádzaví, ako si čokoľvek niekde schovať na horšie časy.

Mamu sme počúvali na slovo a tak sme boli všetky deti za okamih v pivnici. V tom okolo obeda sa začala okolo nás triasť zem a bolo počuť ohlušujúci rachot. Všetci sme vybehli z pivnice nášho domu a pozerali sme na to, ako strely z veľkých aut jedna po druhej za obrovského rachotu a hvízdania odlietali z vodiacich líšt a dopadali niekde na Kunovú Teplicu, kde mali postavenie Nemci. Mali sme obrovský strach a tak sme sa znova bežali skryť do bezpečnej pivnice.

S odstupom času som sa dozvedel, že tie záhadné zbrane s reaktívnymi strelami sa nazývajú Kaťuše, ktoré počas celej vojny naháňali fašistom strach.

Až po vyrozprávaní týchto spomienok pána Štefana Mixtaja na základe knihy „Protifašistický odboj a oslobodenie Gemera od Júliusa Bolfika z roku 1981“ sa zistilo, že to boli jednotky 342. raketometného oddielu v zostave 51. armádneho zboru 2. UF, ktoré sa podieľali na oslobodení Gemerskej Hôrky v okrese Rožňava.

Milan Malček, snímka autor

Štefan Mixtaj pri pôvodnej pivnici.

bardovaná bola Bratislava, v nej „dynamitka“ a iné dôležité objekty.

Leto 1944 sa nieslo v znamení príprav na niečo hrozné. Potom vypuklo SNP, celá krajina sa otriasala v znamení strachu a hrôzy, svoje dostala aj Modra a z krásneho internátu ostali len holé múry. Hrozný bol aj prechod frontu, padali domy, mosty, rozbité boli cesty, koľajnice.

Do Modry som sa už nevrátila. Štúdio som dokončila tam, kde som začala. V oslobodenom Lučenci, ale dlho mu trvalo, kým sa vyliečil z utŕžených rán. Vladimír Mináč nás nazval „Generácia“. Prežili sme vojnu, vybudovali sme socializmus a teraz dožívame v reálnom kapitalizme. Dožívame a jeden za druhým odchádzame na trvalý odpočinok. Nuž, taká sme my Generácia!

Zo spomienok starej mamy Márie Králikovej

Úryvok z knihy „SPOMÍNAŤ A NEZABUDNÚŤ. SNP a druhá svetová vojna v spomienkach štyroch generácií“

Viete, že...?

...nezávislé Estónsko získalo svoje vojenské námorníctvo pred 101 rokmi?

Pritom estónske loďstvo sa začalo formovať z dvoch torpédoborcov – Spartaka a Avtroila, odňatých červenému Baltickému loďstvu v decembri 1918.

Lode tiahli na Talin, avšak po tom, ako narazili na anglickú eskadru, revoluční námorníci si zvolili mimoriadne spornú taktiku, vďaka ktorej sa neskôr vzdali ani nezačnúť boj. Angličania odovzdali lode i posádky Estóncom.

...Rusi si skutočné počty padlých v 1. sv. vojne dorátali až pri 100. výročí jej ukončenia?

Napomohlo tomu aj vydanie jednotnej „Kartotéky výboru pre počty strát na frontoch vojny v rokoch 1914–1918“. Tá uvádza, že podľa posledných údajov straty padlými na bojových poliach, bez zomretých na epidémie a choroby, činili 2,3 milióna ľudí.

...Norimberský tribunál neodsúdil nacizmus, ale len nemecký nacizmus?

Prečo? Na túto otázku dal jednoznačnú odpoveď izraelský politológ Jakov Kedmi, ktorý upriamil pozornosť na slová Hermanna Göringa pred tribunálom.

Keď Nemcov obviňovali v rasovom prístupe, Göring sa opýtal. Vy nás súdite? A ďalej uviedol skutočnosť o americkej armáde, o antisemitizme v Európe... Skrátka, v Norimbergu nechceli súdiť rasizmus, pretože koloniálne štáty, ktoré panovali nad Afrikou, by predsa nedokázali odsúdiť rasovú diskrimináciu.

...Norimberský tribunál neodsúdil Wehrmacht?

Prečo? Z jednoduchého dôvodu. Aj o tom hovoril Göring vo svojom vystúpení.

Pretože v danom čase už časť nemeckých generálov sedela s americkými a anglickými generálmi a spolu plánovali ďalšiu vojnu (Operácia Nemysliteľné mala odštartovať vojnu proti ZSSR už v júli 1945.). „Čiže nesmelo sa to,“ hovorí Jakov Kedmi a dodáva: „Nemci boli potrební a preto sa Wehrmacht nesmel súdiť.“

...ťažké samohodné delostrelectvo sa začalo v ZSSR konštruovať až po bitke pod Moskvou?

Po tom, ako boli Nemci odohnaní od Moskvy až do 250 km, sovietske velenie rávalo s tým, že ďalší prielom môžu pri silnej nemeckej obrane zabezpečiť len mohutné pohyblivé delá.

4. 1. 1943 štátny výbor obrany vydal úlohu skonštruovať skúšobnú vzorku ťažkej samohodky. Úloha bola zverená Čeljabinskému Kirovskému závodu, kde sa už vyrábali ťažké tanky KV.

Za základ novej samohodky bola vzatá platforma ťažkého tanku KV-1S. Najracionálnejším bolo k tomu delo 152 mm húfnice ML-20. Len 20 dní trvalo kým sa to dalo dohromady a tak 14. 2. 1943 bola hotová testovacia vzorka. Do výzbroje Červenej armády bola nová technika zaradená pod názvom Su-152. Jej betónovo priebojný 50 kg projektíl zo vzdialenosti 1,5 km s istotou prerážal železobetónové opevnenie vyše metrovej hrúbky.

Bojový krst mali nové samohodky na Kurskom oblúku v júli 1943. Len oni sa mohli účinne postaviť nemeckým Tigrom a nedovoliť návratu strategickej iniciatívy do nemeckých rúk. 76 mm kanón T-34 na Tigre nestačil, pancier im prebil iba zo vzdialenosti 200 m. Pričom Tiger likvidoval T-34 už zo vzdialenosti 1,5 km.

Za úspechy v boji s nemeckými tankami Tiger i Panther sovietski vojaci nazvali húfnicu Su-152 „Zverobojom“.

Výroba tejto samohodky sa skončila v roku 1943. Celkovo bolo vyrobených 670 kusov.

Nahradila ju ešte hroznejšia ISU-152, ktorá bola na novej platforme, bola mobilnejšia, mala lepšie vetranie a aj preto sa stala plnohodnotným stíhačom nemeckých tankov.

A. Mikundová

Taká sme my generácia!

Naša, ako sme ju radi volali, babina Mária, si spomína na svoje mladé, vojnu poznačené roky:

– Začala som chodiť do meštianskej školy v Lučenci. Čoskoro prišli udalosti v Mnichove a odpadnutie južných častí Slovenska Maďarom. Za obeť padol aj Lučenec. Čoskoro som sa ocitla v evanjelickom dievčenskom internáte v Modre, pretože najbližšie školy boli vo Zvolene. Tak som nasledujúcich päť rokov prežila v dobrom i v zlom v Modre. Dobré bolo krásne prostredie internátu, škola na vysokej úrovni a zlé bola hrozná vojna. Spomínam si na milú priateľku Editku Weisovú, ktorá chodila k nám do školy. Začiatkom roku 1943 prišla Editka s veľkou žltou hviezdou a o krátky čas neprišla vôbec.

Dom vedľa mestského domu zostal prázdny. Netušili sme, že medzi nami

žije skupinka židovských dievčat, ktoré pán farár Dérer a správca Alojz Tichý ukrývali s nasadením vlastného života. Nastalo obdobie holokaustu a Židia a Cigáni sa postupne zo spoločnosti vytratili.

Medzitým prišiel 22. jún 1941, keď fašistické Nemecko zákerne napadlo Sovietsky zväz. Hrôza, strach, zlovestné hučanie bombardérov, zatemňovanie a my 200 kilometrov vzdialené od rodičov.

Prišla jar 1944, bola som už na Učiteľskej akadémii. Práve som odpovedala na hodine psychológie, keď sa ozvala siréna a riaditeľ školy vyhlásil poplach. Bombardéry hrozivo hučali a my sme plné strachu utekali do úkrytov. Zbom-

Pripomenuli sme si 75. výročie Vianočnej dohody (3. časť)

Prinášame tretie volné pokračovanie spravodajstva z konferencie k tejto významnej protifašistickej odbojovej udalosti, ktorá sa konala 12. decembra 2018 v Malom kongresovom centre SAV a ktorej sa zúčastnili členovia historických dokumentačných komisií.

Organizátormi podujatia bola ÚR SZPB a ObIV SZPB v Bratislave, Ústav politických vied SAV, Múzeum SNP v B. Bystrici a Klub Nového slova.

Osobnosti Vianočnej dohody

(Predstavil ich Martin Mocko, ktorý sa venuje komunistickej ilegalite počas 2. sv. vojny a osobnosti Gustáva Husáka)

Jednou z ciest, ako docieľiť, aby téma Vianočnej dohody a vôbec protifašistického odboja oslovila mladú generáciu, je predostierať jej konkrétne príbehy ľudí tých čias, v ktorých by malo byť niečo nové, niečo objavné a pútavé, niečo, čo má šmrnc, povedal na začiatok Martin Mocko a podtrhol, že „pri téme SNP je takýchto príbehov nespočetne“. Preto, ak má dôjsť k ich ďalšiemu (populárnejšiemu) spracovaniu, treba sa na to aj takto sústrediť.

„V príspevku o troch osobnostiach komunistického odboja sa preto sústredím na zaujímavé a aj dodnes kontroverzné a neznáme veci. Vychádzam pri tom aj z málo využívaných prameňov.“

Gustáv Husák je z nich asi najznámejší. „Túto osobnosť preskočím, detailne som sa ňou zaoberal v knihe „Husák v odboji a SNP 1938–1944“, ktorú som napísal v spoluautorstve s Tomášom Černákom.

Husákova mladosť je popísaná v ďalšom diele, ktorý napísal Tomáš Černák, teraz vyšiel ďalší diel „Husák – vrcholy a pády 1945 až 1951“.

Ladislav Novomeský

Pred vojnou bol idealistický komunistický, v prvom rade básnik. Nie politik.

V období, keď začínala vojna (1938–39) pôsobil v Prahe ako redaktor komunistickej tlače. V porovnaní s kovanými moskovskými komunistami bol považovaný za mäkkého. Za niekoho, kto nemá na to, aby robil politiku so všetkým, čo si tá vyžaduje, ak sa má čosi vybojovať.

Keď sa v 50-tych rokoch hľadalo čo by sa dalo vytknúť „buržoáznym nacionalistom“, tak sa mu účelovo vyčítalo aj to, že sa nezapojil do odboja ako radový príslušník, ktorý by písal články, letáky...

V Prahe sa zoznámil s jediným členom 1. ilegálneho výboru KSČ Júliom Ďurišom (zároveň hlavný vedúci ilegálneho ÚV KSS), ktorý zanechal tisícovstvo strán spomienkových zápiskov. Ich podstatná časť leží nevyužívaná v archíve Múzea SNP.

Július Ďuriš, tento dogmatik a radikál, ktorý kritizoval za negatíva nielen Gottwalda, Stalina, Lenina, ale i Marxa, tiež potvrdzuje, že oni Novomeské-

ho nechápali ako politika, ale ako špeciálnu kategóriu, ktorá sa nehodila na činnosť v ilegale. „Nebol dobrodružný, ale skôr kaviarenský typ. Ale mal výborné kontakty na tzv. ľudáku bohému, čo mu po vojne tiež vyčítali.

Cez vojnu bol Novomeský práve týmto vzácnym a sám Ďuriš potvrdzuje, že Novomeskému

hovoril, aby sa nezapájal do tých odbojových vecí, aby práve tieto kontakty využíval, aby sondaľoval veci pre odboj, čo bolo omnoho vzácnejšie, ako pár vylepených letákov,“ povedal Martin Mocko a dodal: „Tým, že mal kontakty aj do kruhu podnikateľov, tak pomáhal získavať značné finančné čiastky pre komunistickú ilegalitu, na čo si po vojne už nikto nespomenul, keď ho išli súdiť.“

Karol Šmidke

„Koho zaujíma rodinné pozadie tejto osobnosti, opäť odporúčam knihu „Husák v odboji a SNP 1938–1944“, v ktorej kolega T. Černák opisuje prostredie, z ktorého K. Šmidke vzišiel.“

Pred rokom 1938 bol významnejším funkcionárom KSS, napr. pomáhal organizovať odchody interbrigadistov do Španielska...

Na rozdiel od Husáka a Novomeského nebol intelektuál, bol skôr klasický robotnícky funkcionár, ktorý mal skôr praktické skúsenosti z činnosti organizovania ľudových manifestácií, štrajkov, z organizovania štruk-

túr komunistickej strany atď.

„Intelektuáli ho opatrne opisovali, že bol takým jednoduchším typom, ale zároveň ľudovo sympatickým človekom so sedliackym rozumom. Skrátka praktický človek. Čo sa nakoniec ukázalo aj pri organizovaní 5. ilegálneho vedenia, že on výsledky dosiahol.“

Šmidkeho pobyt v Moskve je dosť neznáma kapitola, kde sa bádáním opäť dá priniesť niečo nové a zaujímavé, čitateľsky pútavé. (V tejto súvislosti sú veľmi zaujímavé všetky pramene od K. Bací-

ka. Mnohé hovoria, ako málo stačilo, aby dejiny SNP vyzerali ináč.)

Keď sa Šmidke vrátil z Moskvy a spoznal situáciu, tak nekonal v zmysle Kominterny, ale zriadil sa podľa domácej situácie (mnohí ľudáci už boli iní, čakali porážku režimu a obávali sa, že po vojne sa im to zráta). Organizácie mal tendenciu k „samonačalstvu“. Šmidke teda zostal sám vedúcim a nevytvoril 5. ilegálny ÚV KSS. (Tak ho neskôr nazval len Husák.)

Poznámka Martina Krna

„Máme názvy „občiansky“, „demokratický“ odboj... Keď som hľadal nejakých potomkov po Lettrichovi a Ursíny, tak som sa e-mailom obrátil na jedno protestantské občianske združenie a oni ma poučili, že áno, Vianočná dohoda, lenže tú uzavreli komunistický a evanjelický odboj.“

Zaznamenal: Vladimír Mikunda

Martin Mocko v prvom rade vľavo (muž s dlhými vlasmi).

• **Banská Bystrica – Radvaň:** Ing. Mária Farkašová 65, Ing. Bernard Pekár 82, Anastázia Krahulcová 83 a Antónia Mašurová 81 rokov.

• **Banská Bystrica – Rudlová:** Ingrid Fraňová 45 rokov.

• **Banská Bystrica – Stred:** Ing. Nataša Harmaniaková 70, Mgr. Eva Holéciová 87 a Dr. Jozef Bobok 80 rokov.

• **Bánovce n/Bebravou:** Július Kusý 93, Igor Wachovský 85 a Michal Puchor 55 rokov.

• **Bardejov 1:** Mária Ščerbová 90, Anna Cidilková 81 a Dr. Ing. Artem Fecko 75 rokov.

• **Bardejov 2:** Mária Mlejová 84, Jozef Švec 86 a PhDr. František Gutek 60 rokov.

• **Bardejov 3:** Mária Hudáková 84 a Anna Kažimirová 81 rokov.

• **Bardejov 4:** Juraj Kobyľan 75 rokov.

• **Bernolákovo:** Jozef Štefkovič 70 a Ivan Černay 35 rokov.

• **Bratislava 7:** Elena Procházková 70 a Oľga Žuffová 94 rokov.

• **Bratislava 12:** Ing. Vladimír Petráč 86 a Františka Mlyneková 88 rokov.

• **Bratislava 29:** Lýdia Rukavicová 81 rokov.

• **Harmanec:** Emil Kolesár 75 rokov.

• **Hažlín:** Mária Marcinová 86 rokov.

• **Heľpa:** Anna Petrisková 90 a Anna Zibríková 90 rokov.

• **Hrabské:** Verona Draganová 92 rokov.

• **Hrachovo:** Viera Kamenská 65 rokov.

• **Humenné 1:** Anna Spišáková 92 rokov.

• **Jarabina:** Mária Kovalčíková 81 a Szilárd Furješ 50 rokov.

• **Jasenie:** Pavol Jamriška 30 rokov.

• **Kalinovo:** Emil Karlík 45 rokov.

• **Kobeliarovo:** Zuzana Kováčová 89, Ján Martinko a Ján Macko 75, Vladimír Hlaváč 70 rokov.

• **Kokava n/Rimavicou:** Ida Cavarová 80 rokov.

• **Kolačno:** Mária Kňazeje 65 rokov.

• **Košice – Juh:** Ondrej Pindroch 90 rokov.

• **Klenovec:** Zuzana Medved'ová 93, Mária Štefániková 88, Margita Bálintová 85 a Mária Antalová 75 rokov.

• **Kremnica:** Anna Schwarzová 81 rokov.

• **Kysta:** Katarína Nad'ová 40 rokov.

• **Lenartov:** Michal Petrek 83 rokov.

• **Liptovská Teplička:** Mária Mareková 100, Juliana Bohunčáková 90 a Ján Smolár 55 rokov.

• **Lubietová:** Milena Vachová 70 rokov.

• **Lučenec:** Dáša Zoková 82, Gabriela Olbrichtová 81 a Milan Záchenský 65 rokov.

• **Málinec:** Janka Gondová 55 rokov.

• **Medzilaborce:** Valéria Haviarová 87 a Mikuláš Flasič 70 rokov.

• **Medzilaborce:** Anna Šmigová 88, Anna Mihaličová a Vladimír Vojtko 65 rokov.

• **Michalovce:** Anna Kobanová 85 rokov.

• **Muráň:** František Fabo 84, Ján Zatroch 75 a Janka Hrbáčová 40 rokov.

• **Myjava:** Eva Gálová 60 rokov.

• **Nová Baňa:** Anton Bratko 82 rokov.

• **Nové Mesto nad Váhom, gen. Institoris:** Elena Poriezová 97, Helena Ondrašovičová 96, Mária Janegová 91, Elena Priebrachová 86, Vladimír Ješko 83 a Jozef Bradáč 75 rokov.

• **Očová:** Mária Kubišová 65 rokov.

• **Pavlovce n/Uhom:** Marta Kufová 70 rokov.

• **Plaveč:** Valent Kupec 75 rokov.

• **Plavnica:** Rudolf Krajger 60 rokov.

• **Poltár:** Ladislav Kamenský 80 a Mária Kuviková 65 rokov.

• **Považská Bystrica:** Božena Kulhanová 83 rokov.

• **Prašník:** Svetozár Mocko 65 a Lýdia Reptová 70 rokov.

• **Prešov pri ZV SR:** Štefan Tluščák 86 rokov.

• **Rajec:** Daniel Novák 40 rokov.

• **Revúca, gen. Viesta:** Mária Cimbalistová a Mária Fráková 86, Emília Sokolová 60 a Zuzana Ferdinandová 30 rokov.

• **Rimavská Sobota, Júliusa Bolfika:** PaedDr. Táňa Mikitová 65, JUDr. Milan Hutka 70 a Ing. Pavel Barto 70 rokov.

• **Rimavská Sobota 2:** Mgr. Viera Segedyová 70 rokov.

• **Rožňava:** Mária Homolová 91, Magda Hliváková 80, Eva Tomková 85, Erika Boršodiová 60, Anna Šomajová a Emília Korpová 70, Mária Galíková 65, Ing. Jozef Zákatný 55 a Lucia Kriaková 45 rokov.

• **Sekčov – Zlatá Baňa:** František Košč 89 rokov.

• **Senec:** Emília Vrbiarová 80 a Eva Červenková 55 rokov.

• **Snakov:** Ján Pizur 75 rokov.

• **Stará Ľubovňa:** Mária Poľanská 75 rokov.

• **Staré Hory:** Anna Longauerová 88, Ivan Halama 76, JUDr. Miroslav Longauer 75 a Anna Kováčová 65 rokov.

• **Strážske:** Gabriela Grmolcová 88, Jolana Megelová 75, Pavol Zápotočný 70, Helena Pleceníková 65 a Ondrej Jehuľa ml. 50 rokov.

• **Svit:** Cecília Polovková 97 a Pavol Záhradník 87 rokov.

• **Šarišské Jastrabie:** Ivan Bobalik 70 rokov.

• **Topoľčany 1:** Emília Žemberová 86 rokov.

• **Trenčín 1:** Magdaléna Babiaková 87, Jozef Petreje 85, Mária Chudíková 82, Anna Kovačková 81 a Roman Stopka 50 rokov.

• **Trenčín 2:** PhDr. Rudolf Samuel 85 rokov.

• **Trhovište:** Miloš Dolinič 30 rokov.

• **Trnava 1:** Valéria Péterová a Mária Pekarovičová 97, Štefan Hrehuš 80 rokov.

• **Utěkáč:** Elena Štromajerová 70 rokov.

• **Veľký Lipník:** Ján Capp 70 rokov.

• **Vinné:** Alžbeta Makeľová 65 rokov.

• **Vráble:** Alžbeta Vozaľová 80 a Mária Rózová 84 rokov.

• **Vysoká nad Kysucou:** Vlasta Krištiaková 80 a Mária Jantošová 70 rokov.

• **Zalužice:** Pavol Gavaj 96 a Ladi-

slav Lukáč 65 rokov.

• **Zbudza:** Anna Kločanková 83 rokov.

• **Zvolenská Slatina:** Pavel Melicherčík 81 rokov.

• **Želiezovce:** Július Tokarčík 80 a Štefan Čudai 70 rokov.

• **Žiar nad Hronom:** Marta Páločná 70 rokov.

• **Žilina:** Anna Mrníková 75 a Ľubomíra Majstříková 60 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme.

Gulaté jubileum Pavla Sečkára, predsedu SZPB

Ministerka kultúry SR Ľubica Laššáková z príležitosti 80-tych narodenín listom vysoko oceňovala dlhoročné profesionálne organizačné a riadiace schopnosti P. Sečkára pri vedení SZPB. Zaželala mu „veľa pozitívnej energie a elánu“ do každodennej činnosti „a tiež do podieľania sa na príprave tohtoročných jubilejných osláv 75. výročia SNP“.

So želaním pevného zdravia, úspechov a šťastných chvíľ do ďalších rokov sa k blahoželaniam pripája aj redakcia Bojovníka.

Pán predseda, veríme, že aj v ďalšej etape života sa vám so svojim dôvtipom podarí úspešne riešiť všetky problémy a prípadné prekážky. Žičíme vám veľa hodnotných predsavzatí, nádej a konkrétne počiny, ktoré prispievajú k pohode, spokojnosti a naplneniu cieľov.

Blahoželáme vzácnej jubilantke z Poltára

Dňa 18. decembra 1932 sa v Cinobani – Prieraze narodilo manželom Matejovi a Márii Samašovcom štvrté dieťa, dcéra Helena (neskôr Gablasová).

V roku 1944 bola 12-ročnou žiačkou, vyučovanie mala prerušené kvôli povstaniu a učiteľom Alexandrovi Hámorovi a Rudolfovi Porubskému, ktorí narukovali do povstaleckej armády. Navyše otec Matej Samaš s učiteľom Hámorom začiatkom septembra ubytovali v škole (na slame a dekách) na preliečenie okolo 15 partizánov. Jedni odchádzali a iní prichádzali. Okúpali sa, zotavili a zase odišli.

Do povstania boli zapojení aj starší bratia. Robili spojky medzi povstaleckými vojakmi a partizánskymi oddielmi. Najďalej chodil Ján. Až na Oremov Laz – Zvolenskú Slatinu..., Ondrej do oblasti Ipeľského Potoka – Málinca.

Do činnosti bola zapojená celá rodina, aj susedia. Ženám a deťom pripadla úloha denne variť v troch kotloch guláše a polievky. Deti museli do omrzenia denne škrabať zemiaky, varili čaj, nosili drevo k peci, kde sa pieklo takmer každý deň po šesť kusov chleba. Keď bolo treba, tak otec Helenku posielal na priesve-

dy po okolí, či neuvidí Nemcov.

Takýto život v oblasti Hrnčiarok – Žihľava trval až do oslobodenia koncom februára 1945. Pri stálom nebezpečenstve od gardistov a udavačov, pri raziách... Pri jednej im z pomsty zapálili stoh slamy.

Otec sa o tomto udavačovi vraj po vojne dozvedel, no nemeňoval ho. Asi preto, že mal byť z rodiny. S ustupujúcimi Nemcami odišiel a údajne žil v Česku pod zmeneným menom. Otec pri dopytoch reagoval stále rovnako. On vraj nie je udavač, že je to človek z rodiny a „nech ho svedomie,

ak ho má, celý život hryzie“.

Z obdobia SNP má pani Helena pred očami spomienku z decembra 1944, ako otec našiel v lese premrznutých rumunských vojakov. Boli vychudnutí, s omrzlinami na nohách, dorážaním, zavšivavením. Skľučujúci pohľad. Otec ich umiestnil v triede, pozháňali im čisté šatstvo, okúpali ich v sudoch, odvšivili a handry im vyvarili v kotloch.

Otcova sestra bylinkárka Mária Obročníková im varila čaje a bylinnými odvarmi čistila rany. Keď sa Rumuni zotavili, odišli k partizánom.

Helena sa po vojne stala učiteľkou a svojich žiakov vychovávala aj spomienkami na vojnové roky. Sama sa po celý život riadi vzorom svojich rodičov, ktorí po celý život robili dobré skutky.

Vzhľadom na to, že pani Helena Gablasovej zdravotný stav nedovolil prísť na decembrovú výročnú členskú schôdzu našej ZO SZPB, tak ju aj touto cestou pozdravujú všetci odbojármi zo ZO SZPB v Poltári k jej krásnym 86. narodeninám a zo srdca jej prajú pevné sibírske zdravie a kaukazskú dlhovekosť. **Jozef Pupala**

Lúčime sa s Pavlom Jeřalom

Dňa 22. decembra 2018 nás náhle, bez slova rozlúčky, vo veku nedožitých 79 rokov opustil dlhoročný člen oblastného výboru SZPB v Novom Meste nad Váhom a predseda ZO SZPB v Podolí, člen Zväzu vojakov SR klub Nové Mesto nad Váhom a člen ZO ČSBS Uherský Brod npráp. v. v. Pavel Jeřala.

Pán Jeřala prevažnú väčšinu svojho produktívneho života pôsobil v armáde. V jeho živote dominovala česť, zodpovednosť, pracovitosť a empatia. Mal priamu a otvorenú povahu. Bol kolega, priateľ a kamarát, mal rád ľudí a tí si ho vážili.

Bol dlhoročným organizátorom a hnacím motorom organizovania spomienok na oslobodenie

obce Podolie s ukázkami bojov pri oslobodzovaní obce, organizátor spomienok na SNP a Vätier SNP, ako aj besied so žiakmi ZŠ.

Za svoju aktívnu a obetavú prácu bol ocenený štátnymi vyznamenaniami, vyznamenaniami SZPB, ČSBS, klubu generálov SR, ZV SR a ďalších.

Zanechal v našom kolektíve hlbokú spomienku.

Za všetkých členov oblastnej organizácie SZPB a Zväzu vojakov SR klub Nové Mesto nad Váhom mu ďakujem za jeho život, prácu a vzdávam úctu.

Češť jeho pamiatke.

Kamil Krištofik, podpredseda ObľV SZPB a predseda klubu ZV SR

Navždy sme sa rozlúčili

■ **Heľpa:** s 97-ročnou Paulínou Jánošíkovou.

■ **Jasenov:** s 92-ročným Gejzom Boorom.

■ **Klenovec:** s 85-ročnou Zuzanou Drozdíkovou.

■ **Medzilaborce:** so 76-ročnou Máriou Samuelčíkovou.

■ **Michalovce:** s 95-ročnou Annou Halasovou.

■ **Rožňava:** so 74-ročnou Martou Droždiakovou.

■ **Spišská Nová Ves:** s 88-ročnou Annou Jedlovskou.

■ **Želiezovce:** so 64-ročným Deziderom Szalayom.

Češť ich nehynúcej pamiatke!

Čítame za vás

Prečo sa opäť hovorí o nad a podčloveku?

„Myšlienka, že všetci ľudia sú si rovní, je len prepracovaná verzia monoteistického presvedčenia, že všetky duše sú si rovné pred Bohom. Jediná humanistická sekta, ktorej sa skutočne podarilo oslobodiť od tradičného monoteizmu, je evolučný humanizmus, ktorého najznámejšími predstaviteľmi sú...

...nacisti.

Nacistov odlišuje od iných humanistických siekt iná definícia „humanity“. Nacisti sa do hĺbky zaoberali teóriou evolúcie. Na rozdiel od iných humanistov nacisti verili, že ľudstvo nie je niečo univerzálne a večné, ale ide o meniaci sa druh, ktorý sa môže buď vyvíjať, alebo degenerovať. Človek sa môže vyvinúť v nadčloveka alebo zdegenerovať v podčloveka.

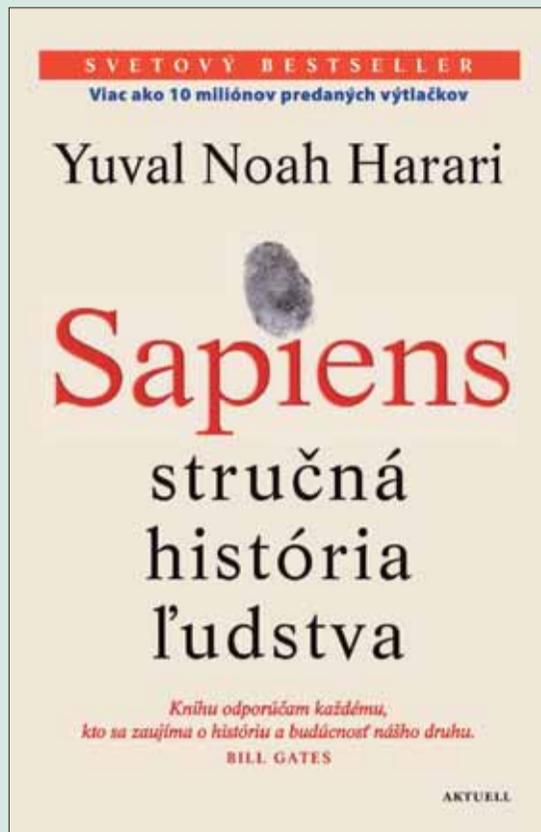
Hlavnou ambíciou nacistov bolo ochrániť ľudstvo pred degeneráciou a podporovať jeho progresívnu evolúciu. Preto tvrdili, že árijskú rasu, najpokročilejšiu formu ľudstva, treba chrániť a podporovať, kým degenerované druhy Homo sapiens, ako Židia, Rómovia, homosexuáli a duševne chorí, sa mali dať do karantény a vyhubiť. Nacisti vysvetľovali, že druh Homo sapiens sa objavil ako výsledok vývoja „vyššej“ populácie pravekých ľudí, zatiaľ čo „nižšie“ populácie, ako neandertálci, vyhynuli. Tieto rôzne populácie boli najprv iba odlišnými rasami, ale vyvíjali sa nezávisle svojou vlastnou evolučnou cestou. A to sa môže stať znovu.

Podľa nacistov sa už Homo sapiens rozdelil na niekoľko odlišných rás, pričom každá z nich má svoje vlastné jedinečné vlastnosti. Jedna z týchto rás, árijská, má najlepšie kvality – racionalizmus, krásu, integritu, pracovitosť. Árijská rasa má preto potenciál stať sa nadľudskou. Iné rasy, ako Židia alebo černosi, sú dnešnými neandertálcami s nižšími vlastnosťami. Ak sa im povolí rozmnožovať sa, a najmä krížiť s árijcami, poškodia celú ľudskú populáciu a odsúdia Homo sapiens na zánik.

Biológovia nacistickú rasovú teóriu vyvrátili. Konkrétne genetický výskum po roku 1945 preukázal, že rozdiely medzi rôznymi ľudskými rasami sú oveľa menšie, ako tvrdili nacisti. Ale tieto závery sú relatívne nové. Vzhľadom na stav vedeckého poznania v roku 1933 bolo možné ich názory len ťažko poprieť. Existencia rôznych ľudských rás, nadradenosť bielej rasy a potreba chrániť a kultivovať túto vyššiu rasu, boli medzi podstatnou časťou západnej elity veľmi rozšírené. Učenci na najprestížnejších západných univerzitách s uplatnením prísnych vedeckých metód tej doby vydávali štúdie, ktoré údajne dokazovali, že členovia bielej rasy sú inteligentnejší, etickejší a zručnejší ako Afričania či Indovia. Politici vo Washingtone, Londýne a Canberre považovali za samozrejmé, že ich úlohou je zabrániť znehodnocovaniu a degenerácii bielej rasy. Napríklad tým, že obmedzovali imigráciu z Číny, alebo dokonca aj z Talianska, do „árijských“ krajín, ako boli USA a Austrália.

Tieto postoje sa nezmenili len preto, že nový vedecký výskum priniesol dôkazy, ale sociológovia a politický vývoj boli oveľa mocnejšími silami zmeny. V tomto zmysle si Hitler nevykopal iba svoj vlastný hrob, ale aj hrob rasizmu vo všeobecnosti. Keď rozpútal druhú svetovú vojnu, donútil svojich nepriateľovrobiť jasné rozdiely medzi „nami“ a „nimi“. Práve kvôli tomu, že nacistická ideológia bola taká rasistická, zdiskreditoval sa rasizmus na Západe.

Ale zmena trvala dlho. Biela nadradenosť ostávala hlavnou ideológiou v americkej politike minimálne do šesťdesiatych rokov 20. storočia. Politika Bielej Austrálie, ktorá obmedzovala imigráciu nebielych obyvateľov do Austrálie, platila až do roku 1973. Pôvodní obyvatelia Austrálie dostali rovno-

cenné politické práva až v šesťdesiatych rokoch minulého storočia, no väčšina z nich nemohla hlasovať vo voľbách, pretože ich nepovažovali za plnohodnotných občanov. Duševne chorí občania vo Švédsku sa násilne sterilizovali až do roku 1975.

Nacisti nezatracovali humanitu. Bojovali proti liberálnemu humanizmu, ľudským právam a komunizmu práve preto, že obdivovali humanitu. Nacisti verili vo veľký potenciál ľudského druhu. Ale na základe logiky Darwinovej teórie evolúcie tvrdili, že by sa malo prirodzenému vývoju umožniť vyhubiť nevhodných jedincov a nechať prežiť a rozmnožovať sa iba tých najlepších. Podporou slabých podkopávali prirodzený vývoj, liberalizmus aj komunizmus. Nielenže umožňovali slabým jednotlivcom prežiť, ale dokonca im dávali rovnakú príležitosť rozmnožovať sa.

V takom svete by sa tí najzdatnejší jedinci nevyhnutne postupne utopili v mori neschopných a zdegenerovaných. Ľudstvo by bolo s každou ďalšou generáciou menej zdatné – čo by mohlo viesť k jeho vyhynutiu.

Nemecká učebnica biológie z roku 1942 v kapitole „Zákony prírody a ľudstva“ vysvetľuje, že najvyšším zákonom prírody je neľútostný boj všetkých o prežitie. Najprv opisuje, ako o svoje teritórium bojujú rastliny, ako si chrobáky hľadajú partnerov na párenie, a tak ďalej.

Potom nasleduje citát z knihy Mein Kampf: „Človek, ktorý sa pokúsi bojovať proti železnej logike prírody, tým protestuje proti princípom, ktorým musí ďakovať za svoj život ako ľudskej bytosti. Bojovať proti prírode znamená hrnúť sa do vlastnej záhuby.“

Na úsvite tretieho tisícročia je budúcnosť evolučného humanizmu nejasná. Šesťdesiat rokov po skončení vojny proti Hitlerovi bolo tabu spájať humanizmus s evolúciou a presadzovať použitie biologických metód na povyšovanie Homo sapiens na nadčloveka. Dnes sú však podobné projekty opäť v móde. Nikto nehovorí o vyhladení nižších rás alebo podradnejších ľudí, ale mnohí zvažujú využitie našich znalostí ľudskej biológie na vytvorenie nadľudí.

Úryvok z knihy Yuvala Noaha Harariho „Sapiens“ (alebo stručná história ľudstva), strany 223–227, ktorej sa už na svete predalo vyše 10 miliónov výtlačkov. Uverejnené v Bojovníku so súhlasom vydavateľa.

Vydal Aktuell, vydavateľstvo, s. r. o., Bratislava, SR

Knihy

Bolesť v kameni

Juraj Babják prezentuje v publikácii „Bolesť v kameni ukrytá“ približne 450 pomníkov, ktoré sú na Slovensku venované obetiam prvej svetovej vojny. Tento bratislavský stredoškolský učiteľ, ktorý pôsobí aj na Katedre slovenských dejín Filozofickej fakulty UK, ich v takom rozsahu sumarizuje ako prvý na Slovensku.

Neprináša však len suchý výpočet, ale aj spôsob výstavby, charakteristické znaky, financovanie či okolnosti, ktoré výstavbu pomníkov sprevádzali. V knihe, ktorú vydalo vydavateľstvo Pozsony (Pressburg) Bratislava, uvádza, že určite nejde o úplný sumár. Tým skôr, že v priebehu vlaňajšieho 100. výročia skončenia Veľkej vojny pribudli k starším pomníkom nové.

Obrana 1/2019

Jitka Gruntová, František Vašek: Boj o hranicu

Prepad československého územia nacistickými hordami s cieľom jeho násilného pripojenia k Nemeckej ríši, pretože vďaka svojmu prevažujúcemu českému osídleniu nebolo zahrnuté do pomníkovského zabratia, bol zmarený československým vojskom a četníkmi (žandármi).

V protiútoky položili svoje životy štyria mladí československí vojaci. Bolo to jediné bojové stretnutie na obranu hraníc Československa, ktoré sa netvorili podľa mnichovskej dohody, ale podľa nemeckých vojensko-strategických a hospodárskych hľadísk.

Národné osvobození 15-16/2018

Richard Bassett: Záhada Wilhelma Canarisa

Admirála Canarisa, šéfa nemeckej vojenskej špiónážnej služby, charakterizoval jeho sovietsky náprotivok ako „najnebezpečnejšieho spravodajcu na svete“.

Canaris bol lojalný voči starému Nemecku – dobyvačný a rasistický režim Adolfa Hitlera ho však odpuzoval. Po neúspešnom atentáte na Vodcu v júni 1944 bol Canaris zatknutý a týždeň pred koncom vojny popravený. Do akej miery sa podieľal na pripravách samotného atentátu zostáva dosiaľ nejasné, tvrdí sa však, že koordinoval niekoľko predchádzajúcich pokusov o odstránenie Hitlera, a že sa dokonca snažil s Britmi vyjednať obdobu separátneho mieru. (Hovorí sa tiež, že bol britským agentom – pozn. Bojovník)

V napínavom a vierohodnom stvárnení poprepletaného súboja špiónážnych sietí Richard Bassett odhaľuje, ako sa Canarisovi vďaka cieľavedomému úsiliu podarilo ovplyvniť priebeh 2. sv. vojny.

Národné osvobození 13-14/2018

Miloslav Pajer: Československí letci v RAF

311. československá bombardovacia peruť predstavuje nesporne najvýznamnejšiu jednotku britského letectva (RAF – Royal Air Force), v ktorej v rokoch 2. sv. vojny bojovali československí letci.

Nebola však jedinou. Táto skutočnosť je širšej verejnosti menej známa, preto sa autor snaží poukázať i na niektoré ďalšie jednotky zahrnuté do organizačných štruktúr letectva RAF, v ktorých v rokoch 1940–1945 niektorí z československých letcov pôsobili.

Kniha Československí letci v RAF približuje ich vojnovú činnosť v celkoch organizačne začlenených k jednotkám Veliteľstva bombardovacieho letectva RAF (Bomber Command), ďalej v bombardovacích, prieskumných či transportných jednotkách zámorských veliteľstiev RAF (Oversea Command), v 2nd TAF (Tactical Air Force), t.j. v britskej 2. taktickej leteckej armáde v Európe, v jednotkách Veliteľstva pobrežného letectva (Coastal Command) a v rámci Leteckého výcvikového zboru (ATC – Air Training Corps), združujúceho univerzitné jednotky základného leteckého výcviku. Opisuje tiež podmienky, dobu a prostredie, v ktorých sa naši letci pohybovali. V závere spomína československých letcov prepustených z RAF VR za účelom služby v ZSSR alebo na československom oslobodenom území a v krátkosti tiež osudy niektorých Čechoslovákov, ktorí slúžili v britskej armáde.

Národné osvobození 15-16/2018

